Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1154 — ՇԱԲԱԹ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1887 (Ն. Տ.) 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1887 — 3 ՌԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1305

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՆԱՄԱԿ ՆԱՄ ՈՐ ԵՆ ԲԱՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونکیان خاننده ارهولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	գաւառներ	արժեք	160
» Վեցամսեայ	»	»	80
» Եռամսեայ	»	»	40
Գաւառաց » եւ արտաքին			
Թղթատարով տարեկան	»	»	240
Գաւառաց համար եւ արտաքին			
Թղթատարով վեցամսեայ	»	»	120
Օտար երկիրներ տարեկան	Ֆրանք		56
» վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համար ծախքը տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople

Կ. ՊՈԼԻՍ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1887

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀԱՅՔ

Ցորչափ արգիլեալ է գրել օրուան ազգային կարեւորագոյն խնդիրներուն վրայ, մինչոյ ունինք ուշադրութիւն դարձնելու խնդրոյ մը վրայ որ չունի այնպիսի հրատապ հանգամանք, բայց և այնպէս իրեն յատուկ մասնաւոր կարեւորութեամբ մը կրնկրկայանայ ամեն խորհող մտաց։ Կ'ակնարկենք Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ Հայոց անհովիւ և անխնամ վիճակին, որով հետզհետէ կ'օտարանան ազգային մարմինէն։ Պուքրէշէ հոկտ. 24 Թուով նամակ մը զոր քանի մը օր առաջ հրատարակեցինք, սոխպողապէս ուշադրութիւն կը հրաւիրէր այն մեծ կորստեան վրայ զոր Ազգն ընելու վրայ է այդ կողմէ։ Կրօնական Ժողովը իրաւամբ գդածուելով Տ. Վահան վարդապետին բերած տեղեկագրէն, որոշեց այցելու հովիւ մը յատկացնել Միջերկրականի կզզեաց սակաւաթիւ Հայերուն։ Շատ բանաւոր տնօրինութիւն մ'է այս։ Բայց եթէ Միջերկրականի Հայերը կորուստէ փրկել ազգային պարտաւորութիւն է, կարելի՞ է անտարբեր մնալ Ռումանիոյ 1,500 տուն Հայերուն սպառնացող կորստեան։ Այս Ռումանահայեր մեծաւ մասամբ մոռցած են հայերէն, և օտարացած են, կամ օտարանալու վրայ են, ազգային Եկեղեցիէն։ Ռուման ժողովուրդը կրթութեամբ ու լուսաւորութեամբ աւելի բարձր վիճակի մէջ գտնուելով, իր մէջ կը լուծէ և կը ձուլէ հայ գաղթականութեան այս մնացորդները։ Ռումանահայք, հայ կրթութենէ և հայ հոգեւոր հովիւներու խնամքէ զուրկ, ռուման ազգութեան մէջ կը կորսուին։ Ծերունիք կը յիշեն թէ իրենց հօր անունը Կարապետ կամ Յովհաննէս էր, և թէ ի տղայութեան հայերէն կը խօսէին։ Բայց Ռումանահայոց նոր սերունդը կը յորջորջուի Կիրա, Եանքօ, Միթիկ, Թադէ, Եանոշ, Ալէքօ, և այսպիսի ռումանական և յունական անուններով, և այս օտարանուն Հայազգիք Հայութեան վրայ իրենց հարց չափ իսկ գաղափար չունին։

Այսպէս կը նկարագրէ մեր թղթակից Ռումանահայոց վիճակը։ Կը փորձուինք հարցունել թէ չարիքն արդէն բաւական յառաջացած չէ՞, և Գերմանիոյ Գաղժառանդին հիւանդութեան պէս՝ ախտին առաջքն առնելու ժամանակն անցած չէ՞ արդէն։ Անուամբ, լեզուաւ, զգացմամբ և կրօնքով Հայութենէ արդէն օտարացած Ռումանահայերը վերադարձնել ի ծոց Հայութեան և Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ մեզ համար գրեթէ անկարելի է։ Բայց գիտենք թէ Ռումանահայոց ամենքն ալ այս ծայրայեղութեան չեն հասած դեռ։ Անոնց երեւելի գաղթականութեան այս մնացորդաց մէջ կայ տակաւին կարեւոր մաս մը, որ կը մաքառի օտար ազդեցութեանց դէմ, որ չուզեր օտարանալ։ Այս մաքառում գրեթէ լոկ բնազդօրէն տեղի կ'ունենայ. զի չկայ կազմակերպեալ ճիգ մը Ռումանիոյ Հայերն հայ ազգութեան ծոցին մէջ պահելու։ Այս վիճակ եւս առաւել ոյժ կուտայ մեր թղթակցին տեսութեանց. զի քանի որ կան Հայեր զորս փրկել դեռ եւս կարելի է, անոնց փրկութեան համար միջոցներ ձեռք առնուլ աննահանջելի պարտաւորութիւն մ'է, մինչ եթէ բովանդակ ռումանահայ գաղթականութիւնը կորած լինէր արդէն, Ազգն ու ազգային իշխանութիւնը կրնային յուսահատութեան մատնուիլ։

Գեր. Խորէն Նար-Պէյ Արքեպիսկոպոս, Կարնոյ առաջնորդական ընտրելութենէն հրաժարելու համար, ծանուցած էր թէ Ռումանիոյ Հայոց հետ բանակցութեան մէջ է՝ Ռումանիոյ առաջնորդութիւնն ստանձնելու համար։ Այս պաշտօն Ն. Գերապատուութեան կարողութեանց շատ պիտի յարմարէր, եւ գործունէութեան եռանդ աւիւթ մը պիտի ընծայէր իրեն։ Բայց մեր թղթակից վերջ կուտայ սոյն ուրախալի ձեռնարկութեան պատճառած յոյսերուն՝ ծանուցանելով իր կողմէ թէ այդ տեսակ բանակցութիւնք տեղի չեն ունենար Ռումանիոյ Հայոց և Պեշիկթաշի քարոզչին միջեւ։ «Մեզ աւելի կը հարկաւորին Խորէն Նար Պէյ Սրբազանի նման ազգու և գործնական Առաջնորդներ, —կ'ըսէ թղթակիցն. — սակայն գժբախտաբար իրականութիւն չունին Ն. Գերապատուութեան պատճառաբանութիւնք. զի ո՛չ միայն թղթակցութիւն չի լիներ այս մասին, այլ նաեւ գրեթէ մոռցուած է Խորէն Սրբազանի հոս առաջնորդ լինելու այն իրական պէտքն, զոր զգաց ռումանացի Հայն՝ Ն. Սրբազնութեան անձամբ ի Ռումանիա գտնուած միջոցին։» Ըսել է թէ, շատ մը գաւառներ յուսավրէպ հանելէն ետքը, Գեր. Խորէն Արքեպիսկոպոս ի յուսահատութիւն մատներ է Ռումանիոյ Հայերն ալ։ Շատ ցաւալի է այս, թէ՛ Ռումանիոյ Հայոց համար, և թէ Ն. Սրբազնութեան համար։ Բայց որովհետեւ Պեշիկթաշի Գեր. քարոզիչն ո՛չ Պուքրէշ կ'երթայ, ո՛չ ալ Կարին, չի հետեւիր թէ Ազգը կրնայ Ռումանիոյ Հայոց վտանգալի վիճակն անտարբեր աչօք դիտել։ Նուազ փայլուն տաղանդներով օժտեալ, բայց Ազգին և Եկեղեցւոյն օգտին համար աշխատելու առաւել իրական բաղձանքէ մղեալ եկեղեցական մը Ռումանիա ղրկելու ճարը պէտք է մտածել, եթէ չենք ուզեր լսել օր մը թէ Ռումանիոյ Հայութիւնը Լեհաստանի Հայութեան չափ պատմական յիշատակ մ'է այլ եւս, ու ո՛չ այլ ինչ։

. . .

Պուլկարիոյ Հայերը Ռումանիոյ Հայոց չափ չեն օտարացած ազգային մարմինէն. զի աւելի սերտ լարաբերութիւններ ունին Կ. Պոլսոյ հետ։ Բայց վտանգն որովհետեւ այնչափ անմիջական չէ, պէտք չէ կարծել թէ գոյութիւն չունի։ Պուլկարիոյ Իշխանապետութեան հաստատումէն ի վեր պալքանեան հայ տարրին ազգութեան դէմ վտանգ մը ծագած լինելն ակներեւ էր ամեն անոնց որք քիչ շատ ուշադրութեամբ կը դիտեն այս կարգի խնդիրներ։ Պուլկարք մեծ մղում մը կուտան կրթութեան, և իրենց հողին վրայ գտնուող ամեն տեսակ դպրոցներու մէջ պուլկարերէնի ուսումը պարտաւորիչ կ'ընեն։ Պուլկարիոյ Հայք արդէն հայախօս չեն, և բաւական է որ իրենց տղայքը կրթեն պուլկարական ուսումնարանաց մէջ, շատ չանցած պուլկահայ սերունդ մը կրնանք տեսնել։ Պատմութիւնն անհերքելի ապացոյցներ կուտայ թէ Հայք ցորչափ ապրած են մտային մշակութեամբ իրենցմէ վեր չեղող տարրերու մէջ, կրցած են պահել իրենց ազգութիւն։ Բայց երբ պայքարած են քաղաքակրթութեամբ իրենցմէ գերազանց տարրերով, վաղ կամ անագան բայց վերջապէս ձուլուած են այն տարրերաց հետ։ Պուլկարք ցայսվայր Հայոցմէ գերազանց տարր մը չեն։ Բայց անուրանալի է թէ Պուլկարք քաղաքակրթութեան ճամբուն մէջ հսկայաքայլ յառաջդիմելու վրայ են։ Մանաւանդ որք երբեմն կ'ատէին Պուլկարները նոցա ուսասիրութեան համար, այժմ իրենց ազգային Խորհրդարանին մէջ սքանչացմամբ կը խօսին պուլկար ազգին երեւելի յառաջդիմութեան վրայ։ Ինչպէս Յունաստան աշխատած է և կ'աշխատի հելլենացնել իր առնուտ և Բօձօ-Վլար հպատակներ, ինչպէս Ռումանիա կը ճգնի ռումանացնել իր հրեայ, հայ, գրանսիլվանիացի և այլ ոչ-ռուման հպատակներ, Պուլկարներն ալ ամեն բան պուլկարացնելու քաղաքականութիւն մը բռնած են։ Անոնք մինչեւ իսկ Պուլկարիոյ Հայերուն թաղական Խորհրդի ընտրութեանց կը միջամտեն, և Հայոց վարժարանները Պուլկարիոյ կրթական Նախարարին հսկողութեան ենթարկած են, եղն։ Պուլկարիոյ Հայոց ազգային թոյլ և անկազմ վիճակին մէջ, այս պուլկարական տնօրէնութիւնք կրնան միայն վնաս պատճառել, եթէ պատշաճ տնօրինութիւն մը չլինի նոցա հոգեւոր, կրթական և վարչական պիտոյից հարկաւոր խնամքը տանելու։ Թէ՛ Ռումանիոյ և թէ Պուլկարիոյ մասին ո՛ և է տնօրինութիւն որոշելէ առաջ, Պատրիարքարանը լաւ կ'ընէ բանակցութեան մտնելով այդ երկրաց ազգայիններու հետ, որպէս զի որոշելի տնօրինութիւնն անոնց ընդունելի գտնուի, և ակնկալուած օգուտներուն տեղ երկպառակութեանց լուրեր չառնունք։ Բայց վերջապէս, բան մ'ընել պէ՛տք է։ Իրաւ, այսպիսի տնօրինութեանց վրայ խորհելու համար Պատրիարք և Վարչութիւն պէտք են, և այժմ ո՛չ մին ունինք ո՛չ միւսն։ Աւելորդ է սակայն յիշեցնել թէ այս վիճակ երկար չի կրնար տեւել, և վերջ. Սուլթանին լուսամիտ Կառավարութեան հոգածութենէն Ազգը վստահաբար կ'ակնկալէ այս կարգի խնդրոց ընդ փոյթ կարգադրութիւնք։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ

(«ԹԱՅՄԶ»ԻՆ ՓԱՐԻԶԵԱՆ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

«Գաֆարէլեան դատաստանը Պ. Վիլսոնի դատաստանն եղաւ, և Պ. Վիլսոնի դատաստանն հաւանօրէն Նախագահ Կրէվիի դատաստանը պիտի լինի։ Գաֆարէլի դատին անկարեւոր սկզբնաւորութիւնն յայտնի է. —ոստիկանապետ մը, եղեռնային դատավարութեան օրէնքին 10 րդ յօդ.ին յենլով, քանի մը տուներ կը մտնէ, խուզարկութիւններ կ'ընէ, թուղթեր կը գրաւէ եւ լրագրութեան մէջ մեծ աղմուկ կը հանէ, մոռցնելու համար իր մէկ յանցանքն, որով քիչ մնաց պատժական դատարանին առջեւ պիտի ելնէր։ Ոստիկանապետը դատաւորներէն արտօնութիւն չէ խնդրեր այս խուզարկութեանց համար, և ահա՛ բովանդակ կառավարական չէնքը բաց կը թողուի հանրային հետաքրքրութեան առջեւ։ Շատ չանցած կը հասկցուի թէ Նախագահին փեսայն, Պ. Վիլսոն, շատ աւելի մեղսակից է քան խեղճ զօրավար Գաֆարէլ։ Ոստիկանութիւնը, զօրավարներ ամբաստանելէ չերկնչելով, կը խուսափի զՊ. Վիլսոն դատի ենթարկելէ։ Ի՞նչպէս կարելի է որ Պ. Վիլսոնի պէս խելացի, աշխատասէր, կարող և մեծահարուստ մարդ մը, որ կոչուած է ժառանգել Պ. Կրէվիի հարստութիւնն ալ, միայուն յարաբերութիւններ կազմած լինի ստորին կարգի բախտախնդրաց հետ։ Իրողութիւնն այն է թէ Լիմուզէն և Ռադդածի անուն կիններուն պէս արարածներու հետ բարեկամական յարաբերութիւններ կազմելու մասին Պ. Վիլսոն Գաֆարէլ զօրավարէն աւելի դիւրազգածութիւն և արժանապատուութեան զգացում չէ ունեցած։

«Գաֆարէլեան դատը վերջանալու վրայ էր, ընդհանուր դատախազը վերջին խօսքը պիտի ըսէր, Պ. Վիլսոնի անունը դատէն դուրս թողուած էր, և ընդհանուր դատախազին ամբաստանագիրն զՊ. Վիլսոն անմեղ հռչակած էր, և ահա՛ բոլոր դատը նոր և անակնկալ երեւոյթ մը առաւ։ Յանկարծ Գաֆարէլի փաստաբանն ի վկայութիւն կոչեց Երեսփ. Ժողովոյ թուղթ հայթայթող գործարանապետն։ Ի չարս Պ. Վիլսոնի նամակաց որք Տիկին Լիմուզէնի տան մէջ գրաւուած էին, կան երկու հատ, որոց համար Տիկինը կ'ըսէ թէ իւր ստացած նամակները չեն, այլ ոստիկանութեան ձեռամբ գրաւուելէ ետքն յերերուած են՝ պակսող երկու նամակներուն նմանութեամբ։ Այս յայտարարութեան ծանրութիւնն ակներեւ է։ Ոստիկանութիւնը Տիկին Լիմուզէնի տունէն նամակներ կը գրաւէ և կնքոյ տակ կ'առնու, և յետոյ այս կնքեալ ծրար կը բացուի, մէջէն երկու վտանգաւոր նամակներ կը գողցուին, և անոնց տեղ երկու հատ շինծու և անվնաս նամակներ կը դրուին. — անհաւատալի պիտի թուէր այս, եթէ զայս անակնկալ ամբաստանութիւն հաստատելու համար անակնկալ վկայութիւն մը չբերուէր։ Երեսփ. Ժողովոյ թուղթերն հայթայթող գործարանապետը կը քննէ շինծու ըսուած այս երկու նամակներ, և կը յայտարարէ թէ այս նամակաց թուղթն 1885ին շինուած է և ո՛չ յառաջ, մինչ նամակներուն թուականն է 1884։ Գործարանապետը զայս կ'ապացուցանէ՝ դատաւորին ցուցնելով թղթանիշն, որ ընտիր թղթոց վրայ կայ եւ կ'երեւի երբ թուղթը լոյսին բռնուի։ Երկբայութիւն չի մնար ուրեմն։ Երկու նամակներ գողցուած են, և զանոնք խեղաթիւրելու չահ ունեցող մէկն անուշադրութեամբ կամ տգիտութեամբ նոր թուղթ մը գործածած է, անոնց կեղծը գրելու համար, և այս կեղծ նամակները դրած է ծրարին մէջ։ Ո՞վ ըրաւ այս խարդախութիւն. Ո՞վ չահ ունէր։ Ամեն ոք կը պատասխանէ «Վիլսոն»։ Ո՛րչափ եւս համակրութեան անարժան լինի այս Լիմուզէն անուն կին, նոր յայտնութեան առջեւ բնական է որ արձակուի. զի եթէ այս կինն ամբաստանելու ծառայող թուղթեր, ոստիկանութեան ձեռքն անցնելէ յետոյ, խեղաթիւրուած են, ի՞նչ հիման վրայ դատաւորը մեղապարտութեան վճիռ պիտի արձակէ։ Ո՛չ մէկու համար ապահովութիւն կը մնայ երբ մարդ մը ի դատ կը կոչուի՝ իւր գրաւեալ թղթոց գողութեամբ և խեղաթիւրմամբ։ Եւ ի՞նչ ապացոյց կայ թէ ուրիշ թուղթեր ալ չեն խեղաթիւրուած։ Ամեն ամբաստանեալ ա՛յնչափ բարեբախտ չի կրնար լինել որ գտնէ թըղթավաճառ մը՝ թղթանիշի օգնութեամբ խարդախութիւններն երեւան հանող։

«Այս յայտնութիւն խիստ ծանր տպաւորութիւն ըրաւ դատարանին և ունկնդրաց վրայ, բայց դուրսն աւելի մեծ եղաւ տպաւորութիւնը։ Բարեկացէք ուրիշ բանի վրայ չէին խօսեր։ Պ. Վիլսոնի դէմ հասարակաց անբացատրելի թշնամութիւնը, Պ. Կրէվիի դէմ ամենուն զայրոյթը, զի կ'աշխատի պաշտպանել իւր փեսայն, ոստիկանութեան դէմ բարկութիւնը, զի Պ. Վիլսոնի արարքներուն աչք կը գոցէ, — այս ամեն զատ զգացմունք բուռն արտայայտութիւն մ'ունեցան Երեսփ. Ժողովոյն մէջ։ Ժողովէն դուրս հակակիր ամբոխ մը կը պոռար. «Անկցի՛ Վիլսոն. անկցի՛ Կրէվի»։ Ժողովին մէջ հարցումներ իրարու կը յաջորդէին, և պահ մը Նախարարութիւնը շուարած կը թուէր իրաց նոր և անակնկալ երեւոյթին առջեւ։ Մնաց որ, գայթակղութիւնն օր ըստ օրէ կ'աւելնայ։ Նամակներ կը հրատարակուին, զորս Թիպօտէն և Պուլանժէ զօրավարք ուղղեր են առ Տիկին Լիմուզէն, յոյժ բարեկամական ոճով։ Դատական Նախարարութիւնն հեռագրով հրաման ղրկեց դատարանին՝ դադրեցնել դատն, և հարցաքննիչ դատաւորին անմիջապէս հրամայեց քննութիւն բանալ Պ. Վիլսոնի նամակներուն ինչպէս գողցուելուն և խարդախուելուն վրայ։ Կառավարութիւնը մի կողմէ այս հրամանները ղրկելով, միւս կողմէ՝ իբրեւ իւր պարտաւորութիւնը կատարած՝ ծանուց զանոնք Ժողովոյն, որ պարզ օրակարգ քուէարկելով չատացաւ այս անգամ։

«Կը պատմուի թէ այս աւուր Նախարարական խորհրդոյ մէջ բուռն վիճաբանութիւնք եղեր են։ Նախարարք յորդորեր են զՊ. Կրէվի մերժել զՊ. Վիլսոն, բայց Նախագահն ամենայն յամառութեամբ պատասխաներ է թէ «Փեսէս չեմ բաժնուիր»։ Զարմանալի չէ որ Պ. Կրէվիի յաջորդին վրայ կը խօսուի։ Զախակողմի անդամք կ'առաջարկեն համագումար Նիստ մ'ընել և հանրապետական մեծամասնութեան ընտրելին ընդունիլ, վճռական քուէն Միապետականաց չտալու համար։ Ինչ որ ալ լինի այս գայթակղութեանց ելքն, անկողմնակալ անձանց կարծիքն առնէ յետոյ կ'ըսեմ թէ անկարելի է որ Պ. Վիլսոն իւր կորուսած պատիւը վերագտնէ վերստին, և կամ Պ. Կրէվի անկման առաջքը կարենայ առնուլ։»

Պ. Պլովիցի պատմած այս դէպքերուն վրայ է աւելցնել որ զօրավար Գաֆարէլ, Տիկին Լիմուզէն և Պ. Լորէնձ բանտէն առժամապէս արձակեցան, և անոնց դատաստանը դադրեցաւ։ Իսկ բացակայ Տ'Անտլօ զօրավարին և Տիկին Ռադդածիի դատաստանը չյարունակեցաւ։

Պ. Վիլսոն հարցաքննիչ դատաւորին ներկայանալով, ուրացաւ իւր երկու նամակներ գողցնել տուած և փոփոխած լինելու ամբաստանութիւնն։ Ընդունեց թէ Տիկին Լիմուզէնի խարդախեալ կարծած երկու նամակներ իւրն են, և թղթանիշներու մասին շատ մը բացատրութիւնք տուեցան։ Կը թուի սակայն թէ Պ. Վիլսոնի հարցաքննութիւնը նպաստաւոր արդիւնք չէ ունեցած իրեն համար. զի երէկ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ այս դատին նորագոյն միջադէպերուն յարուցած յուզումն երթալով կ'աճի խորհրդարանական ակմբոց մէջ, և Նախարարութեան դիրքը վերստին խախտած կը թուի։

ԳԱՀԺԱՌԱՆԳԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Պերլին, 14 Նոյմ. Վերջին հեռագրերէն ի վեր պաշտօնական լուր չեկաւ Սան Ռէմոյէ։ Նէյէ-Ֆրայէ Փրէսսէ մասնաւոր լուրեր կ'առնու, ծանուցանող թէ Գահժառանգին ընդհանուր վիճակը լաւ է։ Իշխանը վերստացաւ իւր ոյժեր, և քունն ու ախորժակն ալ հիմակ աղէկ են։ Անմիջական վտանգ չկայ։ Հիւանդութիւնը տարիներ կրնայ տեւել։ Տքթ. Մաքէնզի կը պատրաստուի մեկնիլ Սան Ռէմոյէ, եւ երկու շաբաթէն միայն պիտի վերադառնայ Իշխանին քով, եթէ նոյն միջոցին ուրիշ որոշումներ չառնուին։ (Կ'երեւի թէ ամենայն քաղաքավարութեամբ ճամբու կը դրուի անգլիացի բժիշկն, որոյ անյաջողակութեան կը պարտի Գերմանիա՝ իւր Գահժառանգին հիւանդութեան ծանր և անյուսալի վիճակ մը առնուլը։ Գերման բժիշկներն առջի օրէն միաձայնու ըսած էին թէ Գահժառանգին կոկորդի հիւանդութիւնը քաղցկեղ (քանսէր) է, մինչ Տքթ. Մա-

—)(97)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԹԵՒԷՋ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԵՂԲԱՅՐԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

—Բաղդը լաւ ըրաւ զիս ընտրելով։ Ժամանակ չպիտի կորսնցնեմ։ Հինգ վայրկենէն Գլէմանի քով պիտի լինիմ։ Հինգ վայրկենէն եթէ չուզէ ինձ հետ մենամարտիլ, այնքան սոսկալի թշնամանք մը պիտի ընեմ որ աշխարհիս ամենէն վատ մարդը պիտի մնի եթէ վարանի։

—Իւր առնլութիւնը քաջութիւն պիտի տայ նմա։ Պիտի մենամարտի։

Սամսոն հարցուց սպասաւորի մը թէ Գլէման իւր սենեա՞կն էր։ Երիտասարդն հոն էր արդարեւ։ Սամսոն իմացնել տուաւ իւր գալուստն եւ անմիջապէս ներս մտցուեցաւ։ Գլէման ոտքի վրայ էր, մէկ արմուկն իւր սրահին չմինէյին անկեան վրայ եւ սիկառ մը կը ծխէր։

Տժգոյն էր, եւ աչերը կը շողշողային։ Սակայն հանդարտ կ'երեւէր, եւ ցուրտ շարժմամբ մը աթոռ մը ցոյց տուաւ Սամսոնի։

—Շնորհակալ եմ, պարոն, ըսաւ Սամսոն, ըսելիքս քանի մը խօսք է միայն։ Կը մակաբերէք անշուշտ թէ ի՛նչ պատճառի համար կուգամ ձեր քով։

—Բնաւ, սիրելի պարոն։ Դղեկին մէջ իրարու մօտ կ'ապրինք։ Օրուան ամեն ժամուն կը հանդիպինք իրարու . . . Ի՞նչպէս կ'ուզէք որ հասկնամ այն խորհրդաւոր շարժառիթն որ այսօր մասնաւորապէս իմ մօտս կը բերէ զձեզ։

—Վերջ տուէք կեղծաւորութեան։ Ժան-Մառդ եւ ես որոշեցինք որ ձեզ հետ պիտի մենամարտիմ։ Պատիւ մը կ'ընենք ձեզ, որովհետեւ դուք թիարանի արժանի էք եւ ոչ թէ պատուաւոր մահուան . . . Հրձիգ եւ մարդասպան էք, եւ մանաւանդ վատ, քանի որ թոյլ կուտաք որ անմեղ մը ամբաստանուի եւ անուանարկուի . . . սակայն եթէ կ'ուզէիմ որ ձեր վատութիւններն և ոճիրներն անծանօթ մնան՝ ձեր հօրն հետ ունեցած բարեկամութեանս պատճառաւ և գթալով ձեր մօր վրայ, չեմ ո. զեր թոյլ տալ որ ուրիշ վատութիւններ ալ գործէք . . . մենամարտինք . . . եթէ սպաննէք զիս, իմ եղբայր պիտի գտնէք Ժան-Մառդը։ Եթէ Ժան-Մառդն ալ սպաննէք, ըսել է թէ Աստուած արդար չէ։

Գլէմանի սիկարը մարած էր։ Թօթվեց անոր մոխիրը, վառեց զայն, յետոյ գլուխն երերցնելով.

—Կրնամ երկար բարակ վիճաբանիլ ձեր ըսածներուն վրայ . . . սակայն լաւագոյն կը համարիմ գործն այս կերպով վերջացնել . . . Ձեզ և Ժան-Մառդը կ'առնեմ . . . իմ պատրաստած ծուղակներուս մէջ չկրցայ մեռցնել զձեզ . . . լա՛ւ, կ'ընդունիմ արձակ համարձակ կռիւը . . . Ներքսէս բան մը կ'ըսէ ինձ թէ պիտի սպաննեմ զձեզ . . . ի՛նչ է ձեր զէնքը, սո՞ւր թէ ատրճանակ. երկուքն ալ հաւասար են ինձ համար և ձեզ կը թողում ընտրութիւնը։

—Ատրճանակ։

—Կը յուսամ որ կարելի եղածին չափ շուտ պիտի մենամարտինք։

—Վաղը առաւօտ կանուխ, Գռիւստանի անտառին մէկ քառուղոյն մէջ։ Այն ժամուն մարդ չգտնուիր հոն։

—Ո՞վ պիտի լինին մեր վկաները։

—Վկայ չպիտի ունենանք։ Մենամարտը պիտի շարունակուի մինչեւ որ մեր մէջէն մէկը մեռնի։ Երկուքս ալ մեր թղթապանակին մէջ պիտի ունենանք մէկ մէկ նամակ՝ իբր թէ անձնասպանութիւն գործած ենք։

—Թող այդպէս ըլլայ։ Առէք ձեր ատրճանակներն, ես ալ իմ ատրճանակներս կ'առնեմ։ Մենամարտի վայրին վրայ մեր ձեռքով կը լնունք զայնս։

—Ուրեմն առ վաղիւ։

—Առ վաղիւ։

Ցրտութեամբ ողջունեցին զիրար և Սամսոն ելաւ գնաց։ Երբ մեկնեցաւ Գլէման, նետելով իւր սիկառն որ երկրորդ անգամ մարած էր, մռմռաց.

—Հիմակուընէ մեռած կը համարուի։

Ե.

Դուէգուա, ժամանակէ մը ի վեր, ա՛լ չէր համարձակեր նայիլ Դուազէօլի և աչերն անդին կը դարձնէր երբ նորա նայուածքին հանդիպէր։

Պատճառն այն է որ տխուր յանդիմանութիւն մը կ'զգար իւր մեղսակցին նայուածքին մէջ։

Կը հասկնար նաեւ որ, եթէ վերջ ի վերջոյ իւր ոճիրը չխոստովանէր կոմսուհւոյն, Դուազէօլ, ինք, ինչպէս սպառնացած էր, ամեն բան երեւան պիտի հանէր։

Սակայն այնքան կորով պէտք էր այս խոստովանութիւնն ընելու համար որ կոմսը չէր կրնար որոշում մը տալ։

Ժանն կոմսուհին, տեսնելով նորա մտատանջութիւնն և վախնալով դէմքին դեղնութենէն, քանիցս հարցափորձեց զնա։

Քանի մը անգամ եւս կոմսն ալ քիչ մընաց որ խօսէր։

Այլ միշտ զսպեց ինքզինքը, միշտ վախցաւ։

Այն օրն յորում Սամսոն ի մենամարտ կը հրաւիրէր զԳլէման, —գրեթէ ճիշդ այն ժամուն յորում տեղի կունենար այս հրաւէրը, — Դուէգուա դահլիճն էր իւր կնոջ հետ, երբ սպասաւոր մը ներս մտնելով, հարցուց կոմսին և կոմսուհւոյն թէ կուզէի՞ն ընդունիլ զԴուազէօլ։

Սպասաւորն յարեց.

—Պ. Դուազէօլ կը փափաքի տիկին կոմսուհւէն եւ Պ. կոմսէն միանգամայն ընդունիլ, որովհետեւ նոցա երկուքին ի միասին կ'ուզէ խօսիլ . . .

Դուէգուա ուժգնութեամբ սարսռած էր։ Աթոռին վրայ գամուած կը մնար, առանց շարժելու։ Կարողութիւն չունեցաւ շարժում մ'ընելու։

Եւ Ժանն պատասխանեց, քիչ մը զարմացած.

—Թո՛ղ ներս մտնէ։

Սպասաւորը դուրս ելաւ եւ գրեթէ անմիջապէս Դուազէօլ երեւցաւ։ Նախ կանգ առաւ սեմին վրայ, յետոյ ընդդէմ մեքենական շարժմամբ մը, որպէս թէ վերջին սոսկում մը ետ կը մղէր զնա, յետոյ ձեռքը ճակտին տարաւ, երկու քայլ յառաջացաւ, աչերն յառած կոմսին վրայ։

Կոմսուհին հետաքրքրութեամբ կը նայէր նմա, յետոյ կը նայէր իւր ամուսնոյն։

Նոցա լռութեան եւ այլայլեալ դէմքին վրայ զարմացած, Ժանն ոտք ելաւ և հարցուց.

—Ի՞նչ կայ։ Ի՞նչ կ'ուզէք, Դուազէօլ։ Գէշ լո՞ւր մը պիտի իմացնէք մեզ։

Դուազէօլ, շմորած, պատասխան չէր տար։

Եւ կոմսը, թիկնաթոռին մէջ թաղուած, գլուխը կախ, գլուխը կուրծքին վրայ, կը ջանար բան մը չլսել եւ աչերը կը կը գոցէր բան մը չտեսնելու համար։ Իւր շնչառութիւնը կը սուլէր, իւր մեծաբաց շրթներէն անցնելով։

—Խօսեցէ՛ք վերջապէս, ըսաւ Ժանն կարի յուզեալ . . . Դժբաղդութեան մը լո՞ւրը կը բերէք մեզ . . . Կը տեսնեմ, սիրտս այդպէս կ'ըսէ . . . Կիւյ, ինձ կը թուի որ դուք գիտէք գործին եղելութիւն . . . Ի՞նչ պատահեցաւ . . . Ջաւակս վտանգի մէ՞ջ է . . . կամ Թէրէզ Թերեւս . . .

Ոչ մին եւ ո՛չ միւսը պատասխան տուաւ։

Եւ այս լռին տեսարանը քանի մը վայրկեան եւս շարունակեց.

Յետոյ Դուազէօլ թեթեւ նշան մ'ըրաւ, եւ, ցած ձայնով.

—Խօսեցէք, պարոն կոմս . . . ժամանակն հասած է . . . Գիտէք թէ ինչո՛ւ համար հոս եկայ . . . Ձեզ անկ է ամեն բան ըսել եւ ոչ թէ ինձ։

Դուէգուա մեռած կամ անդամալուծեալ կը թուէր, այնքա՛ն մեծ էր իւր անշարժութիւնն։

Դեռ պատասխան չէր տար։

Յանկարծ ձեռները թիկնաթոռին թեւերուն վրայ դրաւ սաժանելի կերպով եւ ոտք ելաւ յետոյ, և անշուշտ կարողութիւն չունենալով ոտքի վրայ մնալու, ծունգի վրայ ինկաւ։

Եւ այսպէս մնաց կորամէջ, ձեռնամած, պաղատանաց և զղջման դիրքի մէջ, իւր զարմացեալ կնոջն առջեւ։

—Կիւյ, ի՞նչ կ'ընէք։ Ի՞նչ ունիք։

—Դուազէօլ, խօսէ, դո՛ւն խօսէ։ Ես երբէ՛ք չպիտի կրնամ . . .

Յայնժամ Դուազէօլ, հնազանդելէ առաջ ինքն եւս ծունր դրաւ, գլխահակ, ձեռնամած և աչերն արտասուաթոր . . .

Այնպէս որ նոցա վերեւ Ժանն, յոտին և զալկահար, կը նմանէր դատաւորի մը որ յանցանքի մը խոստովանութիւնը կը լսէ և կը դատապարտէ՛ . . .

—Տիկին, ըսաւ Դուազէօլ, Պ. կոմսն և ես ձեր ներողութիւնը կը խնդրենք, առանց յուսալու որ պիտի ներէք մեզ, այն բոլոր չարեաց համար զորս պատճառած ենք ձեզ։

(Շարունակելի)

քնոյն կը պնդէր թէ անմահ ուռեցք մ'է, իսկ այժմ նոյն ինքն անգղ· բժիշկը կը խոստովանի թէ ախտը քաղցկեղային է։)

—Պերլին, 14 Նոյմ· վաւերական աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ Գահաժառանգը խնամող բժիշկներն եւ կեցած են կոկորդը կտրել հանելու գործողութենէն, զի այսպիսի գործողութեան մը հետեւանօք Իշխանն անշուշտ խեղանդամ պիտի մնար· (ամենեւին չպիտի կրնար խօսիլ, և չենթու կոկորդ մը գործածել պիտի դատապարտուէր։) Եթէ ախտը տագնապալի վիճակ մը ստանայ եւ Իշխանը շունչ չկրնալով առնել խեղդուելու վտանգ ծագի, բժիշկները կը խորհին կոկորդը ճեղքելով արուեստական շնչառութիւն հաստատել, կամ ուրիշ ամոքիչ դարմաններ գործածել։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ՝ Բարձր. Արիֆի փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է քննելու համար մեր Պատրիարքարանի և Դատական պաշտօնատան միջեւ օրուան առկախ խնդիրները·

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Կրօնական ժողովն յարտաքոյ կարգի նիստ գումարեցաւ երէկ ընդ Ատենապետութեամբ Ամեն. Խրիմեան Սրբազանի·

1.—Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան յայտարարեց ժողովոյն թէ Նիկոմիդիոյ եկեղեցական պատգամաւորութիւնն երեքշաբթի օրը ներկայանալով Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ներկայ խնդրոց վերաբերեալ բերանացի ու գրաւոր բացատրութիւններ տուած է, Ն. Բարձրութիւն լսելով պատգամաւորութիւնն յուսադրած է թէ այդ խնդիրք ի մօտոյ պիտի կարգադրուին և թէ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը պիտի վերադառնայ յիւր աթոռ·

Կրօնական ժողովը գոհ սրտով լսեց պատգամաւորութեան այս տեղեկութիւններն· Ամբողջ ժողովականք գլխաբաց յոտին կանգնելով ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրին վասն թանկագին կենաց Օգոստ. Սուլթանին, վասն կենաց և բարօրութեան Նորա ներկայացուցիչ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և լուսամիտ Նախարարաց։ Յետոյ ժողովը շնորհակալութիւն յայտնեց պատգամաւորաց·

2.—Ժողովն, կարդալով Ատենեկի 1150 թուոյն մէջ թէ Զմիւռնիոյ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ գերեզմանատան հիւսիսային մասին մէջ տասն-եօթն խանութներ կառուցանելու առարկութեամբ գերեզմանատան նոյն տեղի ոսկերոտիքը նոյն գերեզմանատան մէջ ուրիշ մէկ կողմ փոխադրելու գիտում մը կայ, հարկ դատեց ստոյգ տեղեկութիւններ առնուլ Զմիւռնիոյ Ս. Առաջնորդէն և եթէ իրօք այդ տեսակ դիտաւորութիւն մը կայ, խստիւ արգիլել՝ պատասխանատու չը մնալու համար առաջի Եկեղեցւոյ և Ազգին·

3.—Ալաշկերտի առաջնորդ Յովհաննէս եպիսկոպոս մանրամասն տեղեկութիւններ տուած էր տասն երեք ազգայնոց սպանութեան համար որ տեղի ունեցած էր Ալաշկերտի ճամբուն վրայ· Ն. Գերապատուութիւնն մասնաւոր գոհունակութեամբ խօսած էր տեղւոյն կառավարիչ Բեաղիմ փաշայի հոգածութեան և անխոնջ ջանից նրկատմամբ որով ձերբակալել տուած էր այդ աւազակներն·

Ժողովն որոշեց հրապարակաւ իւր շնորհակալութիւնն յայտնել առ Բեաղիմ փաշա և միանգամայն յանձնարարել Գեր. Յովհաննէս եպիսկոպոսին որ-պէս զի անձամբ երթայ կառավարչին մօտ և շնորհակալութիւն յայտնէ յանուն Ազգ. Պատրիարքարանի·

4. Ժողովը կարդալով Ատենեկի մէջ թէ Նիկոմիդիոյ Բաղար Եէնի գիւղէն երկու հարիւր տուն ազգայինք, գիւղին տրոց հաւաքչին և ծերոց ժողովին անդամոց բռնած ընթացքէն դրդեալ, կրօնափոխութեան դիմելու դիտում մ'ունեցած են, որոշեց այս մասին տեղեկութիւն պահանջել Նիկոմիդիոյ Գեր. Առաջնորդէն·

ԶԷՅԹՈՒՆԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՔ

Զէյթունի հրկիզութեան մասին կատարուած նորագոյն վիճակագրութեամբ ստուգուած է որ 736 տունք, 6 ջրաղացք, 250 խանութք, 5 եկեղեցիք, 2 մատուռք և 4 վարժարանք այրած և երեք հազարէն աւելի անձինք անպատսպար մնացած են·

Մըսդըր Մարտին անուն Ամերիկացի միսիոնարն հրդեհէն քանի մ'օր ետքը Զէյթուն երթալով, 50 ոսկւոյ ծախուք քսան խցիկներէ բաղկացեալ բընակարան մը շինել տուեր է, պատսպարելու համար Հայոց մորքերը·

Օգոստափառ և գթառատ Կայսեր բարձր հրամանաց համաձայն՝ հարիւր հազար ղրուշի չափ նպաստ բաշխուեր է ցարդ և տակաւին բաշխելու սահմանուած գումար մ'ալ կայ·

Տարապայման սղութիւն կը տիրէ ի Զէյթուն, ցորենի գրիւն (Պոլսոյ չափով) մինչեւ 31 ղրուշ ելեր է և այս սոսկալի սղութեան պատճառաւ կատարեալ թշուառութիւն ծանրացած է ժողովրդեան վրայ· Ազգային հաստատութեանց շինութեան յանձնաժողովը կ'աշխատի հրկիզեալ եկեղեցիները նորոգել տալու, և եթէ իւր նիւթական միջոցք ներեն՝ անշուշտ կարօտելոց ալ պիտի օգնէ· Ազգին կը մնայ ուրեմն իւր նիւթական առատ նուէրներով արդիւնաւորել Յանձնաժողովոյ անձնուէր ջանքերն և նպաստել Զէյթունի տարաբաղդ ազգայնոց թշուառութիւններն ըստ կարի մեղմելու ազնիւ գործին։

ՀԱՆՐԱԳԻՐ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱՑ

Ազգ. Երեսփոխանաց կողմէ հետեւեալ հանրագիրն ստորագրուած է, զոր կը փութանք հրատարակել·

Այս հանրագիրը չեն ստորագրած նորընտիր Քաղաքական Ժողովոյ անդամ երեսփոխանք եւ այն քանի մը երեսփոխանք որք ինչպէս յայտնի է, տարբեր կարծիք ունին այս խնդրոյ մէջ· նոյնպէս եւ հիւանդ կամ Պոլսէն բացակայ սակաւաթիւ երեսփոխանք·

Իմանալով թէ Ազգային Ժողովէն ընտրեալ արդի Քաղաքական Ժողովոյ դէմ մի քանի Երեսփոխանաց կողմէ երեւան եկած անհիմն առարկութիւններն բարձրագոյն տեղեր արձագանք գտած են, ստորագրեալ Երեսփոխանքս հարկ կզգամք յայտարարել թէ՝ Քաղաքական Ժողովոյ ընտրութիւնն ըստ Ազգային Սահմանադրական օրինաց կատարուած է, եւ կը կրկնեմք այս առթիւ մեր լիակատար վստահութիւնն Նորընտիր Քաղաքական Ժողովականաց վրայ·

28 Հոկտեմբեր 1887

(Ստորագրութիւնք)

Մկրտիչ	Արքեպիսկ·	Խրիմեան
Խորէն	»	Նար-Պէյ
Սիմէոն	Եպիսկ·	Սէֆէրեան
Հմայեակ	»	Դիմաքսեան
Գէորգ	Վրդ·	Իւթիւճեան
Յակոբ	»	Աչոտ
Մովսէս	»	Կէօմիւրճեան
Ներսէս	»	Արսլանեան
Յովսէփ	»	Սարաճեան
Յովհաննէս	»	Արշարունի
Խաչատուր	Քհնյ.	Տ. Գաբրիէլեան
Տիգրան		Եուսուֆեան
Մ. Յ.		Մէլիքեան
Աւետիս		Թնկըրեան
Յ. Կ.		Նուրեան
Գ.		Նորատունկեան
Յարութիւն		Նորատունկեան
Եղիշէ	Վրդ·	Այվազեան
Գ.		Հովուեան
Նշան		Փափազեան
Յովսէփ Վրդ·		Այվազեան
Մինաս		Չերազ
Տօքթ. Գ.		Գասպարեան
Յակոբ Յ.		Հաճեան
Մ.		Ֆրէնկեան
Յակոբ		Իւթիւճեան
Պօղոս		Էքսէրճեան
Մ.		Զօպանեան
Հ. Ա.		Ալահաճեան
Ա. Ե.		Տէմիրճիպաշեան
Սուքիաս	Քհնյ.	Ստեփանոսեան
Կ. Ա.		Իւթիւճեան
Տօքթ. Յ		Թիրեաքեան
Ս. Պ. Պ.		Փափազեան
Ա.		Մուրատեան
Յովհաննէս Քհնյ.		Շահպազեան
Գրիգոր		Սէլիմեճեան
Տ. Գ.		Սինանեան
Մկրտիչ		Կիւմիւշեան
Միհրան		Ալթեան
Բարսեղ		Հալաճեան
Տօքթ. Միհրան		Վարդազարեան
Յարութիւն		Պէկեան
Մ.		Ալիքսանեան
Ներսէս		Երէցեան
Արփիար		Արփիարեան
Ս.		Տամատեան
Տօքթ. Վ.		Օրմանեան
Խ.		Կամսարական
Ս.		Ազնաւոր
Գաբրիէլ	Քհնյ.	Խանճեան
Ք.		Ղազարոսեան
Ռ.		Պէրպէրեան
Մ. Ս.		Մէզպուրեան
Տրդատ		Փափազեան
Յ.		Գուրգէն
Տօքթ. Յ.		Շիշմանեան
Ռէթէոս		Թադէոսեան
Նշան Պ.		Պօյաճեան
Կարապետ		Փանոսեան
Միհրան		Տէօքմէճեան
Մ.		Մամիկոնեան
Վահան	Քհնյ.	Գրիգորեան
Մ.		Գազանճեան
Յակոբ Ս.		Պօշնակեան
Ե. Գ.		Ճենազեան

Նիկոմիդիայէն մեր առած նորագոյն տեղեկութեանց նայելով, թէեւ կրօնափոխական շարժում մը սկսած էր Բաղար-Եէնի գիւղի մէջ և Պրուսայէն լատին կրօնաւոր մը գնացած էր անդ՝ Հայերը պապականութեան դարձնելու համար, սակայն Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Գեր. Ստեփան եպիսկոպոսի ձեռք առած ազդու միջոցներուն շնորհիւ, լատին քահանայն՝ յուսահատ՝ ստիպուեր է ետ դառնալ, ստանալով Ստեփան եպիսկոպոսէ 400 ղրուշ իբր ճանապարհի ծախք· Հետեւաբար Բաղար Եէնի գիւղէն ո՛չ մէկ հայ ընտանիք պապականութեան դիմած է, ինչպէս անշուշտ Նիկոմիդիոյ Ս. Առաջնորդը պիտի տեղեկագրէ առ Կրօն. Ժողովն·

Երէկուան Մանզումէի մէջ հրատարակեալ նամակ մ'եւս կը համապատասխանէր մեր վերոյիշեալ տեղեկութեանց·

Երէկ, Գեր. Խորէն Արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ այցելութիւն տալով Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր յԵրուսաղէմատուն, Ն. Սրբազնութեան հետ առանձին տեսակցութիւն մ'ունեցաւ որ տեւեց մէկ ժամէ աւելի·

Կը լսենք թէ Եէնի Գաբուի ազգայինք Թաղ· Խորհրդոյ հրաւիրանօք առանձին նիստ մ'ընելով որոշած են իրենց քարոզիչ Գեր Հմայեակ եպիսկոպոսի հրաժարականը չ'ընդունիլ և կիրակի օրը պատգամաւորութեամբ մը ձեռօք խնդրած են Ն. Գերապատուութենէն որ չարունակէ թաղին քարոզչութեան պաշտօնն յարմէ մեծապէս գոհ են

Եէնի Գաբուի եկեղեցւոյ քահանայից դասը, Թաղ. Խորհուրդն և Թաղեցիք որոշած են գրաւոր դիմում մ'ընել Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և Կրօն. Ժողովոյ՝ որպէս զի իրենց Թաղը չը զրկուի իւր Գեր. քարոզչէն·

Յաւաքիւղ կիւրակէ Նոյեմ. 8 Պալատու Թաղիս Ս. Հրեշտակապետ Եկեղեցւոյ ատենախմբութիւնն ըլլալով Ամեն. Խրիմեան Հայրիկ հրաւիրեալ է Ս. Պատարագ մատուցանելով, ի հոգեւորս մխիթարել ժողովուրդն, զոր կը փութայ Խորհուրդս հրատարակել ի գիտութիւն բարեպաշտ ազգայնոց·

ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Վ. Ատենապետ · Ատենադպիր
Ն. Յ. ՃԻՋՄԷՃԵԱՆ · ՆԵՐՍԷՍ ԵՐԷՑԵԱՆ

5 Նոյեմ. 1887
Պալատ

1313 · 1—2

ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՍԱՐԻՈՅ

Երեք անգամ է որ հրաւէր կը կարդացուի ազգ· լրագիրներու մէջ յիշեալ ընկերութեան անդամոց ընդհ. ժողով մը կազմելու համար, երեք անգամ ալ մեծամասնութիւն չի գոյանար դժբաղդաբար· Եւ որովհետեւ ինչպէս տեսնուեցաւ վերջերս ժողովատեղին գալ բարեհաճողներու ամենուն և չեկողներէն շատերուն բաղձանքն է միշտ ընկերութիւնը շարունակել, ասկից զատ ջանք ըրած ըլլալով միանգամ եւս կը հրաւիրենք բոլոր անդամները որպէս զի բարեհաճին յառաջիկայ կիւրակի օր Նոյ. 8. Ժամը 7ին առաւօտը ներկայ գտնուիլ Պալ Գաբան խան թիւ 19 իրենց կարծիքը յայտնելու մի քանի խիստ կարեւոր խնդիրներու վրայ որոց լուծումն ըստ կանոնագրութեան ընդհ. ժողովէն կախումն ունի·

Ատենապետ
ՊՕՂՕՍ ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Ի Նպաստ Պէշիկթաշի Մաքրուհեան Ուսումնասիրաց ընկերութեան գիտական երեկոյթ մը պիտի տրուի այս գիշեր յիշեալ գիւղին մէջ, ի սրահն Լէօնի, ձեռամբ Դ. էֆ. Ներսէսեանի որ պիտի կատարէ յոյժ հետաքրքրաշարժ փորձեր, բնագիտական, ելեկտրական, մագնիսական, խօսող մեքենայ, հեռախօս, բաժակադաշնակ, ելեկտրական լոյս, մոգական լապտեր, տեսարանք Եւրոպայի և Ամերիկայի նշանաւոր քաղաքաց, շէնքերու եայլն· Դ. էֆ. Ներսէսեան, աշակերտ ամերիկացի մեծանուն ելեքտրագէտ Էտիսընի, պիտի կատարէ նաև ձեռնածուական փորձեր· Դագարմանց միջոցին Պ. Թօնիի առաջնորդութեամբ նուագածուաց խումբ մը գեղեցիկ կտորներ պիտի նուագէ· Գին տոմսակաց Ա. կարգ 15 ղրուշ, Բ. կարգ 10 ղրուշ·

Մաքրուհեան Ուսումնասիրաց ընկերութիւնն յոյժ կարճատեւ միջոցի մը մէջ ստանձնած է 15 երկսեռ աղքատ աշակերտաց պաշտպանութիւնն և անոնց ամեն պէտքերն հոգալէ զատ, վարժարանի շաբաթականներն եւս վճարելով տարեկան կարեւոր գումար մը կ'ընծայէ վարժարանի սընտուկին· Ուստի սոյն ծախուց դէմ մի կարեւոր մասը ձեռք ձգելու նպատակաւ, Տնօրէն Խորհուրդը կազմակերպած է սոյն գիտական յոյժ շահեկան երեկոյթն ուր հանդիսականք պիտի տեսնեն գիտութեանց վերջին յաջողութիւններն· Ընկերութիւնը կը յուսայ որ Պատ. թաղեցիք պիտի յօժարին իրենց ներկայութեամբ պատուել սոյն երեկոյթն և քաջալերել իւր ջանքերը·

Ներկայացումը պիտի սկսի գիշերուան ժամ $2^{1}/_{2}$ին·

ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍԻ այս աւուր թիւը կը պարունակէ․

Ազգային Տեսութիւն․ Ազգային նախանձախնդրութիւն։
Ազգային պատմութիւն․ Ա․ (ՎԱՐԴԱՆ Կ․ ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ)․
Մայրութիւնը ֆիզիքական և բարոյական աշխարհի մէջ․ (ԷՐՆԵՍԹ ԼԸԿՈՒՎԷ․ Ակադեմական)։
Գծագրութիւն․ Իւր ուսումը մեր վարժարանաց մէջ եւ հետեւանքները։ (Յ. ՖԷԹՎԱՃԵԱՆ)․
Նուէր Օրիորդ Ա․ միշտապէնին ի Վիեննա․ (Գ․․
Առակ։ Օձ և Արամազդ․ (ՎԱՀԱՆ Վ․ ՊԱՐՏԻԶԱԿՑԻ)
Վէպ․ Հոյասատանի բարքեր․ Սիսակ և Սօսէն, Բընութեան սիրահարներ․ (Դ. Պ. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ)․
Քաղուած Շաբաթական Լրոց․ Արտաքին, Ներքին, Ազգային։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սելամլըքի արարողութիւնը սովորական շքով տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ· Հանդէսը դիտելու եկած էր աւստրիական դեսպան Պարոն Քալիչէ, Տիկինն և դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայք·

Յաւարտ Սելամլըքի արարողութեան Վեհ. Սուլթանի հրաւիրանօք Պարոն Քալիչէ կայս. պալատ երթալով Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու պատիւն ունեցաւ·

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

Յայտնի է թէ Պետական Խորհրդոյ Օրէնսդիր ճիւղը նոր կանոնագիր մը խմբագրած էր ապահովութեան սընտուկին համար· Արդ, սոյն կանոնագրոյ տրամադրութեանց համաձայն, յատուկ յանձնաժողով մը կազմուած է ամիսը մէկ անգամ քննելու համար նոյն սնտուկի գործողութիւններն ու հաշիւները· Նոյն յանձնաժողովոյ նախագահն՝ Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Վսեմ. Ապրօ էֆէնտի, իւր բազմաբաղդ վիճակին համար հրաժարած ըլլալով, Ն. Վսեմութեան յաջորդած է նոյն Խորհրդոյ անդամներէն Ղալիպ պէյ· Նոյն յանձնաժողովոյ անդամ կարգուած են Հաշուական Դիւանի անդամ Շաքիր էֆէնտի, Ելմտական Նախարարութեան ընդհանուր պարտուց տնօրէնի օգնական Մուհիէտտին էֆէնտի, Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկի անդամ Եէնի Տիւնեա Տիմիթրաքի էֆէնտի և վաճառական Քէրիմ էֆէնտի·

Սոյն յանձնաժողովն այժմ հաշուոյ քննութեամբ կ'զբաղի, սակայն դիւրաւ ի գլուխ պիտի հանէ իւր պաշտօնը, վասն զի նոյն սնտուկի գործառնութիւնք կանոնաւոր կերպիւ տեղի ունեցած են·

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Ս. Պապը բարեհաճած է Մէճիտ Ս. Գրէկոր պատուանշանի ասպետութեան աստիճան ընծայել Թուրքիա Պօսթա Փրէսի գլխաւոր խմբագիր Յովհաննէս էֆէնտի Ասճեանի·

ՐԷԺԻԻ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅՔ

Անցեալներն ի Ռոտոսթօ Րէժիի գէտերու և ծխախոտի մաքսանենգներու միջեւ մեծ կռիւ մը տեղի ունեցած էր որ վերջ գտաւ տեղական կառավարութեան միջամտութեամբ· Այս կռուոյն չարժառիթ եղած էին Րէժիի տեղւոյն պաշտօնէին, որ օտարահպատակ մ'է, անկարգութիւնն ու յոռի վարչութիւնը· Արդ, Րէժիի վարչութիւնը պաշտօնանկ ըրած է յիշեալ պաշտօնեայն և նորա տեղ կարգած է Քեաղիմ պէյ անուն ձեռնհաս պաշտօնեայ մը· Րէժիի վարչութիւնը մասնաւորաբար յայտարարած է որ, եթէ Քեաղիմ պէյ յաջողի, յետ այսորիկ Րէժիի ծառայութեան մէջ օսմանեան պաշտօնեաներ պիտի գործածուին։

Սարաֆ, ուստից կը քաղենք այս տեղեկութիւններն, կ'ըսէ որ եթէ Րէժիի վարչութիւնը նկատողութեան առնու թէ ցարդ այս ճշմարտութեան հասու եղած չ'ըլլալով որչափ վնաս ուած է, հարկաւ յետ այսորիկ Նախամեծար կը համարի այդ տեսակ ձեռնհաս թուրք պաշտօնեաներ գործածել·

ՊԷՅՔԸՐ ՓԱՇԱ

Վալանդէն Պէյքըր փաշա, որոյ մահը ծանոյց երէկ Ռիւդէրի հեռագիր մը, ծնած էր 1825ին· 1848ին անգլ. բանակին մէջ մտնելով, մասնակցեցաւ Քեաֆիրներու դէմ մղուած ճակատամարտին եւ Խրիմու պատերազմին· 1860ին Հուսարներու 10րդ զօրագնդին պետ անուանեցաւ եւ 1873ին Թողուց զայդ պաշտօն, Պարսկաստան և Աֆղանիստան շրջելու համար· այդ ուղեւորութենէ վերադարձին իւր տպաւորութիւնները նկարագրող գիրք մը հրատարակեց· 1874ին անգլ. բանակին մէջ ծառայելէ դադրեցաւ յանկարծ, ծանուցեալ դէպքի մը պատճառաւ· այդ թուականին Կ. Պոլիս գալով օսմ. ծառայութեան մէջ մտաւ եւ գնաց յեգիպտոս որ աղիտաբեր եղած է իւր ընտանեաց բոլոր անդամներուն, վասն զի իւր կինն ու դուստրն եւս անդ մեռած են ժանտատենդէ· Պէյքըր փաշա՝ որքան ալ արիութիւն ցոյց կուտար իւր գտնուած ճակատամարտներու և իրեն յանձնուած պաշտօններու կատարման մէջ, սրտով չէր աշխատեր, վասն զի իւր զինուորական ասպարէզին ընդհատումն անհուն վիշտ մ'էր իրեն համար· իւր բոլոր մտածումն էր վերահաստատուիլ անգլ. բանակին մէջ որոյ փայլուն սպայից մին եղած էր քըսան-հինգ տարի· Այլ անդրդուելի մերժում մը տեսնելով միշտ իւր դէմ, այլ եւս յուսահատած՝ հիւանդացած էր եւ ընտանեկան սուգեր աւելնալով իւր վշտին վրայ, սպառած էին իւր առաջին աւուրց կորովն ու առողջութիւնն, և այս վիճակին մէջ մահը վրայ հասաւ Թէլ-էլ-Քէպիրի կիրճերուն մէջ·

ՁՄԵՌԸ

Կ'երեւի թէ այս տարի սաստիկ ձմեռ մը պիտի ունենանք· մայրաքաղաքիս և շրջակայից մէջ սովորականէն կանուխ տիրեցին արդէն ցուրտերն, անընդհատ անձրեւներ կը տեղան և բուռն փոթորիկներ կը յաջորդին միմեանց· Գաւառներէն առնուած հեռագիրք եւս կը ծանուցանեն թէ Կարնոյ գաւառին մէջ և Հայաստանի լեռնադաշտին ամեն կողմը սառուցիչ ցուրտեր կտիրեն· Սեբաստիայէն մինչեւ Էնկիւրիւ երկիրը ծածկուած է ձիւնով որ կը տեղայ անդադար և կը յառաջանայ դէպի Նիկոմիդիոյ ծովախորշը· Նմանապէս կը ձիւնէ ի Մանաստըր, Բրեշտինա և ամբողջ վերին Ալպանիոյ մէջ· Ադրիանուպոլսոյ մէջ եւս կը ձիւնէ առատօրէն·

Ռոտոսդոյէն առնուած մասնաւոր հեռագրէ մը կը տեղեկանանք թէ Մըկըրտիչ էֆ· Պօյաճեան որ Մալկարայի մօտ իւր ագարակին մէջ աւազակաց ձեռքն ինկած էր, ազատուելով ողջամբ քաղաք վերադարձեր է·

—Ներքին գործոց Նախարար Վսեմ. Մունիր փաշայի եղբօր կինը մեռաւ առջի օրը և յուղարկաւորութիւնն երէկ կատարուեցաւ մեծ հանդիսիւ·

—Պարսից Շահն յառաջիկայ ապրիլ ամսոյ սկիզբը պիտի մեկնի Թեհրանէն ուղղակի ի Բեդրբուրկ և անտի պիտի այցելէ Պերլին, Լոնտոն, Բարիզ և Հռոմ· Յետոյ Ն. Վեհափառութիւն Վիեննա պիտի անցնի ուստից իւր մայրաքաղաքը պիտի վերադառնայ Բէչդայի և Կ. Պոլսոյ ճամբով· Այս ուղեւորութիւն պիտի տեւէ ընդ ամենն չորս ամիս·

—Աւօյ անուն յունատառ և թըրքաբարբառ թերթի մը հրատարակութեան արտօնութիւն խնդրուած է կայս. կառավարութենէն·

—Դատական նախարարութիւնն, ըստ խնդրանաց դատական բարենորոգմանց յանձնաժողովոյն, տումար մը պատրաստած է յորում նշանակուած են թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ գաւառաց համար կարգեալ հարցաքննիչ դատաւորաց անուանքն հանդերձ անհրաժեշտ մանրամասնութեամբք, մայրաքաղաքիս դատարանաց բարապանաց և սպասաւորաց կատարած պաշտօնավարութիւնն և անուանքն անոնց որք արժանի են հանգստեան թոշակ ստանալու·

Այս տումար յանձնուած է նոյն յանձնաժողովոյ·

—Պէրութէն կը գրեն թէ յատուկ երկրաչափք Պէրութի նաւահանգստին շինութեան համար նախապատրաստական աշխատութեանց ձեռնարկած են· Այդ շինութեան մենաշնորհն, ինչպէս յայտնի է, յանձնուած է Եուսուֆ Մուդրան էֆէնտիի·

—Պասրայէն Սուրիոյ լրագրաց ուղղեալ տեղեկութեանց նայելով, Ամատայի գաւառակին կառավարական գանձուն վարչութեան մէջ 20,000 ոսկւոյ զեղծում մը երեւան ելեր է· Ելմտական Նախարարութեան հրամանաւ, Ամատայի Նախորդ կառավարիչն ու ելմտական քննիչ Միդհատ էֆէնտի դատի ենթարկուեր են·

—Սպարապետի Դրան առողջապահական ճիւղին գեր-նախագահ Ֆէրիդ Աքիֆ փաշա, որ երկար ատենէ ի վեր հիւանդ էր, նախընթաց օր մեռաւ յԵրէնքէօյ·

—Մանաստըրէն Լ. Հէրալտի ուղղեալ նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.

Եւրոպիոյ լրագիրք՝ Կ. Պոլսոյ լրագրաց հետ համաձայնութեամբ՝ յաճախ կը խօսին աւազակաց վրայ որք կ'ասպատակեն երկիրն, և գլխաւորաբար Մանաստըրի նահանգը· Իրաւ է թէ կուսակալ Րիֆադ փաշայի աստ ժամանման պահուն, 22 աւազակախումբեր կ'աւերէին մեր երկիրն և այնպիսի անգթութիւններ կը գործէին զորս գրիչս կը դժկամակի նկարագրել· Ոչ ոք կըրնար ճանբորդել առանց կողոպտուելու, սպանելու կամ գերի բռնուելու վտանգին ենթարկուելու· Վաճառականութիւնը ջլատուած էր· Այդ 22 աւազակախմբոց վրայ պէտք է յաւելուլ անտառապահներն որք ուրիշ տեսակէտով մը ժողովրդեան պատուհասը կը համարուէին· Նորընտիր կուսակալն աստ ժամանելուն, իմանալով որ անտառապահք կապակցութիւն ունին աւազակաց հետ, զամենքն ալ պաշտօնանկ ըրաւ եւ գիւղացւոց յանձնեց գիւղերն ու անտառները պահպանելու գործը· Նմանապէս հանրային ապահովութեան յանձնաժողով մը և գիւղային ոստիկանութիւն մը կազմեց, յատուկ յանձնաժողով մը կազմելով անոնց համար· Րիֆադ փաշայի ժամանումէն ի վեր նահանգիս մէջ 13 աւազակք սպաննուած, 3 աւազակք վիրաւորուած և 40 աւազակք ձերբակալուած են·

—Շաբաթէ մ'ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի Իտալիոյ խորհրդարանին երիտասարդ անդամոց մին, Պ. Վ. Ֆլօրի, որ արեւելեան այլ և այլ երկիրներ այցելելէ յետոյ, աստ եկած է, Նաբոլիցի երիտասարդ երեսփոխանը կ'զբաղի ազգագրական ուսումնասիրութիւններով·

—Գերմանական բանակի սպայներէն Պ. Հանս Ֆօն Բիւդէլդորֆ մայրաքաղաքս եկած է·

—Արքունի թնդանօթարանի պաշտօնեայներէն գնդապետ Ազիզբէյն պէյ յատուկ պաշտօնով Դարդանէլ գրկուեցաւ·

—Պ. Օնու, Թրօթըր հազարապետն, Սըր Ա. Սանտիսըն և Պ. Պ. Ուիթալ, Պարքէր, Կրանձոնի, Սեզրօս ու Եանքօ պէյ Եօանիտէս հինգշաբթի օրը Զաֆժանա ուղեւորեցան որսի համար և երեքշաբթի օրը միայն պիտի վերադառնան ի Բերա·

—Պարոն Մօզէն Տօլֆիւս կարճատեւ բացակայութենէ մը յետոյ, Պէշիկթաշէն մայրաքաղաքս վերադարձաւ· իր ներկայութիւն կը վերաբերի Պոլսոյ կողմը կազով լուսաւորելու արտօնութեան գործին·

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր պիտի ներկայացուի ԼԸ ԲԸԹԻ ՏԻՒՔ, օփերա-գօմիք երեք արարուածով, վաղը, ցերեկոյ ներկայացում ԼԷ ՄՈՒՍՔԸԴԻԷՐ Օ ԳՈՒՎԱՆ և վաղը (կիրակի) գիշեր ԼԱ ՖԻՎ ՏԻՒ ՐԷԺԻՄԱՆ·

* *

Մեր թատերական աշխատակից Թ. էֆ. հաղորդած է մեզ «LA DAME BLANCHE»ի ներկայացման նկարագիրը զոր նիւթոյ առատութեան պատճառաւ երկուշաբթի պիտի հրատարակենք·

Այս օր կը հրատարակենք միայն այդ նկարագրի վերջին մասը·

«Բայց երէկ իրիկուան զբօսանքը նորօրինակ զաւեշտով մը լրացաւ· Այս քուէարկութեան դարուս մէջ՝ քուէտուփին մէջ նոր գործածութիւնը տեսնելու առիթն ունեցանք· Տիկին Եվա Րիքարտի — Ա. երգչուհին, և Պ. Ֆօրնդ — Ա. երգիչը՝ ժողովրդեան համակրութիւնն ստացած չ'ըլլալով՝ թատր. վարչութիւնը ժողովրդեան կարծիքն հասկնալ ուզեց քուէով· Օր. Էվային 14 այո՛ եւ 61 ո՛չ. Պ. Ֆօրնդի 32 այո՛ և 41 ո՛չ· Յաւարտ խաղուն վարչութեան կողմէ թատերաբեմն ելլելով Պ. Պոնէլլի ծանոյց թէ Օր. Էվային տեղ ուրիշ մը պիտի բերուի ժողովրդեան գոհացում տալու համար· Ցիրաւի ցաւալի տեսարան մ'է փափուկ սեռէն անհատ մը այսպէս հրապարակաւ՝ բազմութեան առջեւ անուանարկեա՛լ ընել, եւ ամեն ոք կը տեսնէր թշուառ դերասանուհւոյն տագնապն իւր ղեղնեալ այտերէն· Փոխանակ այս դառն հետեւանաց հասնելու՝ լաւ եւս չէ՞ր ըլլար արդեօք որ մայրաքաղաքիս ճաշակն աղէկ ճանչցող Պ. Քլօտիւս ըստ այնմ ընտրութիւն մ'ընէր կանխաւ․»

Թ.

ԱԶԴ

Փաստաբան Յ. Շահնազար էֆէնտիի գրասենեակը փոխադրեալ է ի Լէւոն Խան, Քարանթինա փողոց, Կալաթա·

ԱԶԴ

Ուսումնական Խորհրդէն վկայեալ փորձառու ուսուցիչ մը, որ թէ՛ աստ և թէ՛ գաւառաց մէջ ուսուցչի և տնօրէնի պաշտօններ վարած է և ծանօթ է իւր մանկավարժական եւ գրական բազմաթիւ հրատարակութեամբք, կը փափագի պաշտօն մը գտնել թէ՛ աստ և թէ՛ մերձակայ գաւառաց մէջ· Կ'ըստանձնէ նաեւ մասնաւոր դասեր· Դիմել Ատենեկի խմբագրատունը·

1311 · 2—3

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Պ. ՎԻԼՍՈՆ Ի ԴԱՏ ԿԸ ԿՈՉՈՒԻ ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

Բարիզ, 17 Նոյեմբեր

Երեսփոխանաց ժողովը գրեթէ միաձայնութեամբ քուէարկեց Պ. Վիլսոնի դէմ դատ բանալու համար խնդրուած արտօնութիւնը։

Երեսփոխանաց ժողովն իւր նիստերը դադրեցուց մինչեւ շաբաթ օր։

Ծայրայեղ ձախակողմն որոշեց շաբաթ օր հարցապնդում մ'ուղղել կառավարութեան։

Դատական գործոց նախարար Պ. Մազօ հրաժարական տուաւ։

Ոստիկանութեան վերատեսուչ Պ. Կրանեոնի յաջորդեց Պ. Պուրժուա, տնօրէն Ներքին գործոց նախարարութեան մէջ։

ՑԱՐՆ Ի ՊԵՐԼԻՆ

Պերլին, 17 Նոյեմբեր

Ցարը Պերլին կ'սպասուի վաղն առաւօտ։

Պերլին, 18 Նոյեմբեր

Ցարն այս առաւօտ Պերլին հասաւ։ Վիլհէլմ Կայսրը կ'սպասէր նմա ռուսական դեսպանատան մէջ։

Ցարը փոխադարձ այցելութեան գնաց Վիլհէլմ կայսեր։

Գերման և ռուս լրագիրք միաբերան կը հաստատեն թէ Ցարին այցելութիւնը լոկ քաղաքավարական այցելութիւն մ'է։

ԱԺԱՆՍ ՌԻՒԹԷՐ

ՑԱՐՆ Ի ՊԵՐԼԻՆ

Պերլին, 18 Նոյեմբ.

Ռուսիոյ Կայսրն ու Կայսրուհին աստ հասան։

Ցարն եւ Վիլհէլմ Իշխանը ռուսական համազգեստներով բաց կառքի մէջ եւ Ռուսիոյ Կայսրուհին Վիլհէլմ Իշխանուհւոյն հետ ուրիշ բաց կառքի մը մէջ, իրենց ետեւէն ունենալով ուրիշ քանի մը կառքեր թիկնապահներով եւ հանրային պաշտօնատարներով, գնացին ռուսական դեսպանատունն, ուր Վիլհէլմ Կայսրը կ՚սպասէր Ռուսիոյ Կայսեր եւ Կայսրուհւոյն, եւ խիստ սիրալիր ընդունելութիւն մ՚ըրաւ նոցա։

Ծուան ամբոխ մը ողջունեց Ցարը բոլոր ճամբուն վրայ։

Պերլին, 19 Նոյեմբեր

Պիզմարք իշխանն երէկ միջօրէէն յետոյ ժամ երկուքուկէսին ռուսական դեսպանատունն երթալով՝ այցելութիւն տուաւ Ռուսիոյ կայսեր։ Պիզմարք իշխանն յառագոյն ընդունած էր Ցարին թիկնապահ Թէհէրէվին իշխանին այցելութիւնը։ Ցարին այցելութեան միջոցին Պ. Կիրսի բացակայութիւնը շատ աչքի կը զարնէ։

ԴԱՀԱԳԱՌԱՆԳՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼ

Պերլին, 19 Նոյեմբեր

Սան-Րէմոյէն առնուած տեղեկութիւնք կը հաստատեն թէ Գահաժառանգ իշխանին խռչափողին մաղասին արտահանումը ցոյց կուտայ ամենադէշ տեսակէն չրոտ քաղցկ՚ղի մը գոյութիւնը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 7 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)		110 1/8
3 » » (վճռ.կնին)		109 3/4
3 » Բարիզի (պանքայի)		22 92 1/2
3 » » (վճռ.կնին)		23

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ն. Սէրի Գ. կ.)		15 12
Պօրսային գոցուելէն վերջը	» »	15 12
Բէրայի մէջ	» »	— —
Առաւօտուն բացուելու	» »	15 13
Բարձրագոյն գին	» »	15 13
Նուազագոյն »	» »	15 13
Կէս օրին	» »	15 13

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	37 80
Այս առաւօտ	37
Կէս օր	37

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն 1858) 1862)	Ա	Սէրի	24 10
» 1860) » 1863) » 1872)	Բ	»	14 10
» 1865) » 1869) » 1873)	Ը	» Թ.	15 13

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուելու (Դ. կ.)	
Այս առաւօտ բացուելու	գործ չկայ
Կէս օրին	

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Աօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 7
Քրէտի Ժէնէրալ	Գ. կ. Օսմ. »	6 30
Թիւնէլ տը Գօնս	» »	6 15
Սօս. Շանժ է վալէօր	» »	3 25
Թրամուէյ	»	347 1/2
Բանքէի երկաթուղի	Ֆր.	34 1/2
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի	»	101

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 30
Անգլիական ոսկի	»	110 15
Բօլ Իմբերիալ	»	90 30
Քմինց	»	51 15
Ռուպլի թղթադրամ	»	10 23
» արծաթ	»	76 10
Ֆիօրին	»	— —
Մեճ. արծ. (տուրք.)	»	108 24
Վ.եշնոց	»	103
Հինգնոց	»	103
Մէթալիք	»	99
Թաաֆիէ	»	14 25

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 18 Նոյեմբ. ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. Քոնսոլիտէ	103 5/16
Օսմ. » Սէրի Գ. բացուելու	13 13/16
» » » գոցուելու	13 13/16
» » » Ա.	24 1/2
» » » Բ.	14 1/4
» » » Գ.	13 3/4
Օթօման 1871	72 1/4
Փոխառութիւն 1877	85
Պանք Օթօման	9 5/8
Ռուսական փոխառ. 1873	93 3/4
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	73 1/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	97 3/4
Տայրա Սանիէ	69 5/8
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ) (°)	96 1/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4 0/0	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 524

Վիէննա, 18 Նոյեմբ. ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 15
Օսմանեան երկաթուղի	16

Բարիզ, 18 Նոյեմբ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	106 67 1/2
» » 3 0/0	80 70
Օսմանեան Քոնսոլիտէ Սէրի Գ. բացուելու	13 95
» » » գոցուելու	13 97 1/2
» » » Բ.	13 90
» » » Գ.	14
Օսմանեան երկաթուղի	33 75
» Բէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	494 37 1/2
Գրէտի Լիոնէ	553 75
» Ֆօնսիէ	1375
Բաժնեառմն Լիոնի	1233 75
Սուէզի Ջրանցք	1990
Ռուսական 5 0/0 1877 ի	100
Իտալական Ռանթ	97 15
Սպանիական (արտաքին)	66
Եգիպտական միացեալ	371 25
Բրիօրիթէ Թիւրք	— —
5 0/0 Հելլենական	357 50
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 31

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 18 Նոյեմբ. ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	— —
Օսմանեան Քոնսոլիտէ	գործ չկայ
Եգիպտական	871

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՕՑԱՃԸ-ԳԻՒՂ, 7 Նոյեմ.

Վերջի Օր․․․ն կենտրոն առթիւ Սամաթիացի բարեկամներէս ոմանք ինծ կը հաղորդեն թէ՝ Սամաթիացիք վշտացած են մի քանի ակնարկութիւններէ։ Կը ցաւիմ, վասն զի դիտաւորութիւնս չէր Սամաթիացիներուն վիշտ պատճառել։ Քրոնիկ մը որ շատ անգամ մէկ շունչով կը գրուի առանց վերստին կարդացուելու կարելութեան, պէտք չէ նկատուի դիւանագիտական ծանուցագիր մը որոյ մէն մի բառն մասնաւոր նշանակութիւն ունի։ Ըսած եմ թէ սամաթիացիներէն ազնուապետական չկրնար առաջ գալ կարծեմ թէ այս ակնարկութիւնը պատուաբեր է իրենց համար։ Մեր ընկերական արդի կազմակերպութեամբ ազնուապետական երեւիլը ծիծաղական է. իմաստուն այն է որ ծիծաղելի լինելէ խուսափի։

Կ՚ըսեն նաեւ թէ «ազնիւ, ազնուական չ՚ նել» բացատրութիւններն ալ խորդ կը հնչեն։ Գուցէ. բայց ինչո՞ւ։ Կարելի էր չինելին տեղն յօրինել, կազմել, ստեղծել ըսել. քիչ թէ շատ հոմանիշ բառեր են որոց մէջէն ընտրութիւն մը ընելն գրական նշանակութիւն մ՚ունի, և ոչ այլ ինչ։ Բաց աստի ըսել թէ «սամաթիացիներէն ազնիւ, ազնուական կրնայ առաջ գալ» չնշանակեր թէ Սամաթիացիք ազնիւ, ազնուական չեն։ Օրինակի համար եթէ ըսուի թէ Սամաթիացիներէն կարելի է հարուստ առաջ բերել, բնականաբար կը նշանակէ՝ աղքատ Սամաթիացիներէն։ Եւ յայտնի ալ է թէ բոլոր Սամաթիացիներն հարուստ չեն։ Այսպէս ալ ազնիւի և ազնուականի կրնան վերածուիլ անոնք որք այս յատկութիւններէ զուրկ են. արդ բնական է որ Սամաթիացւոց մէջ ալ գտնուին այսպիսիք։

Ասոնք գրական այնպիսի թերութիւններ են որք կարճ կապող քրոնիկագրերուն միշտ յատուկ են. պէտք չէ ասոնցմէ զգածուիլ երբ գրողին զգայումներն արդէն յայտնի են։ Սամաթիացիներն միշտ կարապետ լինելով ժողովրդական գաղափարներու, բնական է որ միշտ համակրանք վայելեն։

—Բայց այսու չհասկցուի թէ այս համակրանքն միշտ անխառն է։ Սամաթիացիք եթէ յիշեն իրենց երեսփոխանական մէկ ընտրութիւնը, կը հասկնան թէ թաղի մը կարելի ա գգասէր ըլլալ և ընտրել այնպիսի երեսփոխաններ՝ որ ազգի փորձանք ըլլան։

Հ.

ԹՐՔՈՒՀԻՆ

Աշնանային երեկոյ մըն է, արեգակն ի մուտս կը խոնարհի։ Տասն և վեցամեայ է այն մանկամարդ կոյսն որ՝ սեւ ցնցոտեաց մէջ պատապարուած՝ բոլոտ կ՚ընթանայ ծովափին վրայէն անցնելով։ Երկչոտ են նորա հայեացքն որք տեղերաց մէջ կը խորասուզին՝ և մահարոյց են նորա հառաչանքն որք իւր կուսական ճակտին վրայ ձգուած սեւ լուչակին մէջ կը խեղդուին։ Լուչակը թրքուհեաց նախանձու սահմանափա՛ք վարագոյրն է երբեմն, այլ այս պարագայիս մէջ հառաչանաց խանձարուր։

Ծովեզեր քով ապարանք մը կառուցուած է ծովածիր քարափի մը վրայ։ Թրքուհին կը մերձենայ ապարանաց և ծովածուփ կը մագլցի քարափին վրայ, անըմբռնելի նպատակի մը հասնելու համար գոգցե՛ս։ Ցուրտ է աշխարհ եւ սոսկ հոծակք կը խայտան ովկէանու մրրկաց աւանդական կոծերու փոխառութեամբ. ձկնորսք անվեհեր կը դիմարեն պատսպարուելով հոծակաց դէմ. մակոյկներ անթիւ են։

Թրքուհին յաջողեցաւ մագլցել քարափին վրայ, վերջին փորձ մըն ալ եւ հարթ է ուղին։ Կարծես հասած է նա իւր նպատակին, վի անհուն ժպտով մը յափշտակուած կը տատանի եւ կը սարսռայ ցնորատանջ... Նա կը տեսնէ մահն ի ծովու եւ զկեանս աշխարհի վրայ իւր վարդաներկ հրապոյրներով... Ո՛վ անողորմ ճակատագի՛ր, եթէ դու գոյութիւն չունիս ր՛ ա.., է՞ր ուրեմն կը կաշկանդես տառապելոց սըրտերն յուսահատութեան անդնդոց մէջ գահավիժելով՝ և յոյսը փշրելով խիզախաբար օդային ճանկերուդ մէջ։

«Թշուառներու» դիւցազնուհեաց միայն Էբոնինի, առաւել մանկամարդ, առաւել գեղեցիկ և նրբակազմ ստուերը կը պատկերանայ յանձին թրքուհւոյն որ տակաւին ցնորատանջ կը ժպտի քարափին վրայ։ Այժմ լուչակը ինկած է նորա գլխէն, հերարձակ է նա այլ գեղանի որպէս հրեշտակ... կը ժպտի... ո՛հ, ափսո՜ս վերջանա՞յ այս ժպիտը։

Ձկնորսք կը գոռան, խուռն ամբոխ մը դիզուած է ծովեզեր քով, լողորդք ոմանք արդէն անհետացած են գոգցես ծովակո՛ւր... ոչ եւս է թրքուհին... Ահռելի տեսարան։

Լողորդը կ՚երեւայ ալեկոծ մէջէն, թըրքուհւոյն ոլորուն վարսքն ի ձեռին... այլ ի զո՛ւր.— աքանչելի յաջողակութեամբ կը խուսափի թրքուհին իւր ազատչին ձեռքէն և արագ արագ լողալով կը հեռանայ մակոյկներու կամուրջէն՝ յորոց շրջապատուած էր։

Հայազգի ձկնորս մը թիավարելով կը մերձենայ թրքուհւոյն որոյ ոյժը սպառած է արդէն և կոհակաց վրայ հորիզոնական դիրք մը պահել կը ջանայ, մինչ ձկնորսն կը յարձակի, կը յափշտակէ զայն ալեաց ծոցէն և մակոյկին մէջ կը փոխադրէ զնա։

«Թո՛ղ զիս, կը թոթովէ թրքուհին։ Ո՛հ մի՛, մի՛ առաջնորդեր զիս անդ, ո՛ւր անտանելի են ինծ ասպնջականութիւնք»։

Վերջալոյսն կը սողայ մակոյկին մէջ. կիսախուփ են թրքուհւոյն աչերը, հրեշտակային է այն մահատենչ ժպիտն որ դեռ կը ցոլայ իւր վարդաներկ շրթանց վրայ։ Կիսամեռ է թրքուհին և ոստիկանք կը փոխադրեն զնա ի պահականոց։

Դատապարտեալ մըն է նա.—աղօթեցէք իրեն համար։

Օրթաքէօյ 4/16 Նոյեմ. 1887

ՖԻՄԻ

ԳՐԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Մոսկուայի Օ. Օ. Հերբէկ տպարանն այս օրերս մաքուր տպագրութեամբ ի լոյս ընծայած է սիրուն փոքրիկ հատոր մը, Բանաստեղծութիւններ Պ. Յովհաննէս Յովհաննիսեանի։

Հիւսիսէն, ձիւնազարդ պայծառութեանց ու գարնանագեղ տարածութեանց, համապարփակ մշուշի և ճառագայթարձակ արեւու երկրէն կուգայ այս գիրքն, որ ձմրան վէհ տըխրութիւնն ու գարնան ժպիտն ունի, մշուշին սաստիկ մելամաղձութիւնն և կենսալի ճաճանչներն արփւոյն։ Հեռուէն կուգայ, այլ ի՛նչքան մօտ է մեր սրտերուն։ Բանաստեղծութեան գիրք մը, բայց այս տեսակ բանաստեղծութեան գիրք մը երբեք չէր եկած Ռուսահայոցմէ։ Առանց ոչ զոք վիրաւորել ուզելու, բացայայտապէս կրնանք ըսել թէ Ռուսահայոց մէջ բանաստեղծութիւնն երբեք չէ զգացուած այնպէս ինչպէս կ՚զգացուի այլուր։ Ի բաց առեալ հայրենասիրական հոգեշունչ երգերը, զորս ռուսահայ բանաստեղծք գիտեն յօրինել անքան խանդով ու ճարտարութեամբ, մնացեալ քերթուածք բոլորովին զուրկ են այն ոգիէն որ պէտք է թրթռայ բոլոր տողերու մէջ։ Բանաստեղծութեան մէջ պէտք է գտնես բարձրագոյն բան մը որ յուզէ, վերացնէ, հորիզոնէն անդին փոխադրէ զքեզ, թունդ տայ երազներուդ և ցնցէ տայ յոյզերուդ, մոռցնել տայ քեզ իրական կենաց բոլոր տափակութիւններն, ու մոռնել տայ քեզ, ու տխրեցնէ՛ զքեզ, ու լացնէ՛։

Պ. Յովհաննիսեան այս հիմնական յեղափոխութիւնը կը մտցնէ Ռուսահայոց բանաստեղծութեան մէջ։ Իւր քերթուածք իւր սրտին անդամազննութիւնն են, նուր դանակով մը, որ նրբութեամբ կը կտրէ անոր թելերը, կամաց կամաց, հեշտութեամբ իմն գիտելով անոր արիւնին։ Հեղինակն ինք դիմացն է, ու կ՚երեւակայես զայն նըստած, գլուխը ձեռներուն ու մատները մազերուն մէջ, ու կ՚ըմբռնես թէ ի՛նչ երազներ կը յուզուին այդ գըլխուն մէջ, ու այդ սիրտն ի՛նչ տենչերով կը մրրկի։ Պ. Յովհաննիսեան դպրոցս հիւանդութեան զոհերէն մին է, Սոսկալի բան մ՚է այն, դարուս հիւանդութի՛ւնն։ Հնութեան վիշտպին հանգոյնատիպ, հարիւր անուն ունի, տըխրութիւն, մելամաղձութիւն, միստիկութիւն, սկեպտութիւն, յուսահատութիւն, յոռետեսութիւն, «ըլին», ձանձրութիւն, ու դեռ չեմ գիտեր ինչ։ Այլ ասոնց ամենուն մէջ հասարակաց բան մը կայ, տառապա՛նքն։ Այո՛, դարուս հիւանդութիւնն է տառապանքն, այսինքն անբացատրելի վիշտ մը անբացատրելի բանի մը համար։ Իւր զոհերն այսօր չեն համրուիր. լեգէոն կը կազմեն։ Իւր ազդեցութիւնը գերիշխան է մանաւանդ գրականութեան մէջ, ուր մերկապարանոց ի յայտ կուգան ամեն յուսահատութիւնք, յափրացմունք ամեն հաճոյքէ և անտարբերութիւն ամեն բանի, պատրանաց ի դերեւ ելնելն և չգոյութիւնն ամեն հաւատքի, և միշտ անդադար ողբ մը բանի մը համար որ անդարձ կորսուած է և պէշ ակնարկ մը առ անծանօթ բան մը որ հանապազ կը խուսափի։

Պ. Յովհաննիսեան ունի այս նոր դպրոցին բոլոր յատկութիւններն։ Այն ի՛նչ ուժգին տխրութիւն մ՚է որ կը բուրէ իւր գրքէն, և կը հրապուրէ զքեզ, ու կը յանկուցանէ զքեզ։ Բայց այս այն տխրութիւնը չէ որ զմարդ կենդանի դիակ մը դարձնէ. իւր տխրութիւնը վեհափառ, անուշ, անդորր բան մ՚ունի որ կը յիշեցնէ ալեզարդ ծերունիներն այն որք իրենց սրտին խորն յիշատակաց ու վշտաց խոցեր ունին ու ժպի՛տ իրենց շրթանց վրայ, և որք մաշիչ տարիներու ծանր բեռան տակ իսկ կանգուն կը պահեն իրենց գլուխն։ Սէր կը փնտռէ նախ, անյագ, անզուսպ սէրն, այն զոր կրնայ երեւակայել ու կը տենչայ վայելել քանամենի երբտասարդութիւնն։

Ձքնաղ մանուկ, հրեշտա՛կ դէմքով,
Որ մի դըրախտ երկնային
Խոստանում ես հուր աչերով
Եւ այդ ժպտովդ հեշտագին,

Թոյլ տուր չուշանագեղ
Ցոգնած գըլուխըս հանգչի,
Եւ մետաքսի մազեր շքեղ
Լինին նորա հովանի։

Սիրային բորբոքման վայրկենի մէջ կը գոչէ այլուր.

Թող ապրում մազերովդ ինձ կախ տամ—
Ըլնաւ մի կեանք էլ չի հասնի այդ մահին։

Սիրոյ վրայ հաւատք ունի, իւր պատանեկան սրտին քնքոյշ միամտութեամբ.

Եւ այս դարուն կ՚անցնի չուտով,
Կը թառամի մա՛ ուշակ,
Կը ծածկուի սե՛ւ վարագուրով
Երկինքը դէմքը անուշակ։

Միայն սէրը միշտ կը մընայ
Իմ սըրտումը կենդանի.
Ոչի՛նչ՝ սիրող սրտի վրայ՝
Բռնանալու ոյժ չունի։

Այլուր կը գրէ.

Քնքուշ տողերս՛! ես պիտի երգ՚եմ
Սրտիս թագուհու նազելի պատկեր,
Եւ նորա առաջ գոհ պիտի բերեմ
Հոգուս անմեկին բոլոր զգացմունքներ։

Թէ չունիչ կայ ընթրում և սրտումս յոյս
Դեռ չէ ցամաքել արցունքն աչերիս,—
Այդ դու ես, հոգեակ, որ ծագում ես լոյս
Այս խաւարի մէջ անսպառ կեանքիս։

Եւ ես կը հիւսեմ պսակ քո գլխին
Վառ արշալուսոյ ոսկի շողերից,
Եւ քո կուսական ցօղելու կուրծքին
Կը խըլեմ բոյրը հարաւոյ վարդից։

Եւ կ՚առնեմ ձեռքս եօթնալի քնար,
Կը հնչեցնեմ երգըս ոլորուն,
Թող լսեն մարդիկ, ճանաչէ աշխարհ
Անմահ դիցուհւոյս սուրբ գեղեցկութիւն։

Յետոյ կը բաղձի կենաց յուսախաբութեան. ա՛լ իւր սիրտը չբաբախեր պատանեկութեան տարփանաց անսանձ եռանդեամբ. կանուխէն զգացած է սիրոյ եւ վայելից բոլոր դառնութիւնները։ Կ՚ընդօրինակեմ ամբողջ քերթուած մը.

Զգում եմ արդէն, հանգչում է հոգիս,
Եւ չը կայ բոցը ոգեւորութեան,
Զուր է քո խրախոյս, զուր է, սիրելի՛ս,
Եւ ինձ չի ծագի արեւը գարնան։

Եւ ազնուագոյն կեանքը աշխարհի
Եւ ոչ սէրն անուշ իւր երազներով
Այն հըրապոյրը չունին վաղեմի,
Այն քաղցրութիւնը եւ այն մեղմ զորով...

Վաղվըռուն կեանքից ես դեռ չըքացած
Եւ ոչ մի ծաղիկ, արդէն ուժասպառ
Ընկած եմ որպէս մի ծերուկ մաշուած,
Եւ վայելչութիւնն արդէն ինձ օտար...

Ա՛լ սէրն իրեն համար չունի նախկին հրապոյրն, որովհետեւ հասկցած է կրքի խոնջեցուցիչ զգայութիւններն համբուն.

Ի զո՛ւր է, հոգիս, ի զուր, իմ հրեշտակ
Այդ գգուանքներըդ, անուշ ժըպիտներ.
Դու չես վառելու սրտիս մէջ կրակ,
Նորից կեանք չես տալ ինձ քո համբոյրներ։

Ինչպէս որ աշնան արեւը աղօտ
Չէր սեթաւեթելու մեռնող տերեւներ,
Ինչպէս արծաթը ծաղկանցը անհոտ
Կորուսած բոյրը էլ չեն տալու չէր,

Նոյնպէս քո սէրը նորից բորբոքուած
Իմ մարած հոգուն յարութիւն չի տայ.
Քեզ համար, հոգեա՛կ, իմ սիրտս մաշուած
Այլ եւս չունի նոյն սէրն, հաւատա՛։

Բայց իբրեւ յիշողք քեզ միշտ պիտ սիրեմ,
Մի քաղցր ցնորք ոսկի մանկութեան,
Իբրեւ կորուսած վաղանցիկ եդեմ,
Մի վառ շող անկեղծ ոգեւորութեան։

Հեղինակին ցաւատանջ հոգւոյն հզօրագոյն արտայայտութիւնն է հետեւեալ քերթուածն որ գրուած է 1886 ապրիլ 26 ին եւ զոր ամբողջովին աստ արտատպելու հաճոյքէն չեմ կրնար դիմադրել.

Անպտուղ կեանքիս քսանեկու գարուն
Անցան գնացին որպէս մի վայրկեան...
Ինչո՞ւ ապրեցայ, ինչո՞ւ եմ ապրում—
Միտքըս չէ կարող տալ ինձ պատասխան։

Եւ իմ մանկութեան սէրը ցնորամիտ,
Եւ անկեղծ սրտի ոգեւորութիւն,
Եւ քաղցր արտասուք, եւ ոսկէ ժպիտ,—
Ա՛խ, ո՞ւր էք. ո՞ւր է ձեր անուշութիւն։

Գիտութիւնն ինչպէս մի թոյնդանդաղկոտ
Աններկատելի վարակեց հոգիս,
Ինչպէս ցուրտ ձմեռ միտքըս կասկածոտ
Քաղեց, խորտակեց ծաղիկը կեանքիս...

Իբրեւ երբեմն եղէգն առուակում
Տեսնում եմ պատկերս և սարսափում եմ.
Լսում եմ մարդկան երգերը տրտում,
Անմի՛տ ու դատարկ, և տաղտկանում եմ..

Եւ երջանկութիւնս թէ անդարձ կորաւ,
Փշրըւած ինչպէս տըխուր փըլատակ,
Թէ անհոգ տաւղի ձայնը մարեցաւ,
Եւ մնաց ինձ լոկ նորա յիշատակ,

Գոնէ սրտիցս հիմայ չհեռանար
Նոր ցնորքներիս տիպար սիրելի,
Տանջուած հոգուս մէջ կենդանի մնար
Բուռըն փոթորիկ ազնիւ կրքերի...

Յետոյ կուգայ մրափելու, ամեն բան մոռնալու հեշտութիւնն, աւեծածան մարմանդին մէջ կրնակին վրայ պառկելու վայելքն, աշխարհային ամեն հոգերէ և դառնութիւններէ հեռի, վարդաբուրիկ երազներու ծիծաղկոտ աշխարհին մէջ.

Ա՛խ տուէ՛ք ինձ քաղցր մի քուն,
Կեանքից հեռո՛ւ սըլանամ
Այն աշխարհը, ուր խնդութիւն,
Ուր սէրն է միշտ անթառամ։

Քնքուշ վարդերն ինձ բարձ լինին,
Վառ կանաչից իմ վերմակ,
Նոցա բոյրը զըւարթագին
Ըրծեմ անվերջ ես անյագ։

Եւ խայտալով իմ առաջին
Վտակն անուշ խոխոջէ,
Մի թարմութիւն եդեմային
Զորս բոլորքս տարածէ։

Եւ ինձ ժպտի արշալուսին
Գարնան մատաղ արեգակ,
Եւ գըլխերով իմ ճակատին
Խաղայ գողտրիկ վառ լուսնակ։

Եւ աչագեղ կոյսն ականջիս
Իւր մեղեդին նըւագէ,
Եւ հերարձակ սիրով վըզիս
Փարէ, մեղմիկ փաղաքշէ...

Եւ յաւիտեան վայելչութիւն
Գրկէ հոգիս, չյագենամ...
Ա՛խ, տուէ՛ք ինձ քաղցր մի քուն,
Հեռո՛ւ, հեռո՛ւ սըլանամ...

Այլ դառն իրականութիւնը շուտով կը յաջորդէ այս հեշտօրօր երազներուն։ Ջէ՛, երազներն երազ պիտի միան միշտ. ինչ որ իրական, ինչ որ ճշմարիտ է, տառապանքն է այն, անհատին տառապանքն եւ տառապանքն մարդկութեան.

Մընա՛ք բարով, արեւ, գարուն
Եւ խնկաբոյր ծաղիկներ,
Կարկաչահոս վըտակ սիրուն,
Կանաչազգեստ բըլուրներ.

Մնա՛ք բարով, համբոյր եւ սէր,
Դէմքով հրեշտակ կոյս չքնաղ,
Վայելչութեան պայծառ ժամեր,
Քաղցրը ժըպիտ, կեանք մատաղ.

Ազգատութիւն ես սիրեցի,
Խեղճի լացը, հառաչանք.
Ես քընարըս նուիրեցի
Վիշտ երգելու եւ տանջանք...

Եւ այսպէս կը չարունակին տխո՛ւր, հիւանդագո՛ւր։ Տալէք ի ծայր սրտի դպչող ողբ մ՚է այս, կանուխէն հմայաթափ հոգւոյ մը և տարակոյսներով պաշարուած մտքի մը ողբն։ Եւ միայն իւր վիշտը չէ իւր մտատանջութեան առարկան. «կուսական սրտի նազելի վիշտն և սիրոյ արբեցման վայելչութիւնը» չեն միայն զինքն զբաղեցնողը. «ճակատագրի խորթ զաւկներուն» համար ի՛նչ գորով, ի՛նչ խանդաղատանք ունի։ Եւ ի՛նչ գիւտեր ունի պարզ, այլ ա՛նքան բանաստեղծական. օրինակի համար, հատիկ մը կը թաղէ հողին մէջ՝ իւր «դարդն» ալ ի միասին թաղելու համար և «իւր արեւառ ճակտին տաք քրտինքը» կը խոստանայ՝ «ծաղիկ չթողնելու համար իւր հատիկն»։ Այլուր կը խոստանայ իւր գեղուհւոյն «աչացն արտասուքով վառ ծաղկներ բուսցնել» նմա։

Այսքանն հեղինակին ոգւոյն համար։ Գալով ոճին, պէտք է խոստովանիլ թէ զերծ չէ դիտողութիւններէ։ Ցանգերն ընդհանրապէս տկար են և մեծ ուշադրութիւն չէ նուիրուած տաղաչափական օրինաց։ Հեղինակին բառարանն ալ աղքատ լինել կը թուի. քանի մը բառեր կան որք գրեթէ ամեն քերթուածոց մէջ կը գտնուին. օրինակի համար «վայելչութիւն»՝ իբր վայելք։ Ասոր փոխարէն, բառեր ալ ունի որք թէեւ պարզ, այլ անքան զօրաւոր կերպիւ դրուած են իրենց տեղերն որ մեծ տպաւորութիւն կը գործեն։ Շարադասութեան կարգն անքան պարզ և յստակ է որ ամենէն մեծ գաղափարներն անգամ առանց ճգի կը հասկցուին. և այս անքան կը նպաստէ քերթուածներուն որ առաջին անգամ թերութիւնք, եթէ կան, բնաւ աչքի չեն զարներ։ Վստահապէս կրնանք ըսել թէ հայերէն լեզուի քիչ մ՚աւելի հմտութիւն և աւելի խղճահար ուշադրութիւն տաղաչափական օրինաց, ապագային մէջ պիտի ընեն զՊ. Յովհաննիսեան՝ առաջին բանաստեղծն Ռուսահայոց։

Այլ վերոյիշեալ բոլոր թերութիւնք կը մոռցուին հեղինակին բանաստեղծական զօրաւոր ոգւոյն քով։ Մինչ սիրտը կը խօսի մեծաբարբառ, միտքը կը լռէ։ Երբ գիրքը կը փակես՝ պատրանաց և յուսահատութեան, վշտի ու մելամաղձութեան այս հոգեցունց հանդիսարանին ներկայ գտնուելէ յետոյ, կը մտածես բոլոր այն արցունքներուն վրայ որք, հեզիկ հանդարտիկ, կը գլորին այտերէ վար որոց վարդ գոյնն ծծած են անիրանալի տենչանքներ. բոլոր այն հառաչներուն վրայ զորս կ՚արձակեն ճմլած սրտեր ու քայքայուած հոգիներ. այն իմացականութեանց վրայ ողջոյն զորս խամրած է յուսահատութեանց խորշակն, և այն կենաց վրայ համբուն՝ որք աշնահար տերեւի պէս կը թօթափին ապերջանիկ՝ վշտաց բեռան տակ ընկեալ։ Ճիշդ տեղն է յիշատակել մեր մէջ դարուս հիւանդութեան անբաղդատելի երգչին՝ Տեմիրճիպաշեանի սա խօսքերը. «Եւ տառապանքն արդի կենաց պայմանն է՛.... Երբ նախազգացուի գերեզմանին ցուրտ հանգիստը, մեր աչքին յանժամ պիտի երեւնայ ՏԱՌԱՊԱ՛ՆՔՆ որ հորիզոնին վրայ պիտի տարածէ իւր մութ թեւերն անսահման, ուր պիտի փայլին մեր արցունքներէն կազմուած ա՛ն կենդանի մարգարիտները....»

Լ. ԲԱՇԱԼԵԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Օսմ. կայս. կառավարութեան մասնաւոր հրամանագրով, Ժ. Տ. Ծանէթթոյի Դրամատունն ի Ղալաթիա՝ արտօնեալ է Բուլկարիոյ երկաթուղեաց արժէթղթոց Բառմէյներ ծախել յառաջիկայ դեկտեմբեր 14 ի վիճակահանութեան համար որ պիտի կատարուի Սիրքէճի փողերանոցին մէջ։

550 Թիւեր պիտի շահին։
ՄԵԾ ԲԱԺԻՆ 600.000 Ֆրանք։
Ամբողջ տոմսին գինն է 5 ղրշ։

Շահուց մէկ քառորդին իրաւունք ունեցող 25 տոմսի գինն է 50 ղրշ, 10 տոմսինը 20 ղրշ, 5 տոմսինը 10 ղրշ։

Տոմսերը կը կրեն Կայսերական կառավարութեան դրոշմը և դրամատանս կնիքը. կը ծախուին միմիայն Դրամատանս դրասենեկաց մէջ։

Այս տոմսերէն ունենալ փափաքողք կը հրաւիրուին ժամանակին դիմել Դրամատան։ Գաւառներէն եկած յանձնարարութեանց հետ պէտք է ղրկել նաեւ փոխարժէքը դրամով, պանքատոմսով, չէքով, մանդաբօսդով։

Դրամատունս կը ծախէ նաեւ Աւստրիոյ, Գերմանիոյ և Իտալիոյ կառավարական փոխառութեանց բաժնեւոր պարտաթղթեր։

Նմանապէս կը ծանուցուի հասարակութեան թէ Դրամատունս կը կատարէ պանքայի ամեն տեսակ գործողութիւններ, օսմանեան և օտար արժէթղթոց վաճառում և գնում, վիճակահանութեանց շահած տոմսերու զեղչ, ամեն տէրութեանց կտրօններու վճարում, Լոնտոնի, Բարիզի, Պրուքսէլի, Վիէննայի, Պէրլինի, Ֆրանքֆորդի, Լայբցիկի և Օտէսայի վրայ փոխանակագիր, Պօրսայի գործառնութիւնք և ընդհանրապէս ամեն տեսակ դրամական գործառնութիւն։

Ժ. Տ. ԾԱՆԷԹԹՈՅ

Ղալաթիա, Գումրիւքի խան, Թիւ 18

1190 3—5

Օ ԳԱՄԷԼԻԱ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԵԼՈՒԿԱՑ

194 — Մեծ-Փողոց Բերայի — 194

Որպէս զի Օ ԳԱՄԷԼԻԱ վաճառատունն չփոխուի ուրիշի մը հետ և հասարակութիւնն երբէք չսխալի, դրան վերեւ դըրուած է արհեստական ծաղիկէ մեծ Գամելիա մը։

ՆՈՐ ՀԱՍԱԾ ԵՆ

ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ ՆՈՐԵԼՈՒԿՆԵՐ, ԲՐԴԵՂԷՆՔ, ԹԱՒԻՇՆԵՐ, ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆՔ ԵՒ ԿԱՌՆԻԴԻՒՌ, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻ ԵՒ ԵՐԵԿՈՅԹԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆՏԻՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

ՄԻՄԻԱՅՆ ԱՄԵՆ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

Այս օրէն սկսեալ, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՀԱՆԴԷՍ ամեն տեսակ բրդեղէն, կտաւեղէն, մետաքսեղէն կերպասներու կտորներու։

ԿԷՍ ԳՆՈՎ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

1248 ՈՐՈՇ ԳԻՆ 9—36

ՏՕՔԹԻՕՐ ՁՕՀՐԱՊ

Բժիշկ Շիշլիի գաղղիական Լա-Բէ հիւանդանոցին, վաղեմի ներքին բժիշկ Լիօնի եւ Սէնդ Էդիէնի հիւանդանոցաց (ի Գաղղիա), թղթակից անդամ Լիոնի բժշկական ազգային ընկերութեան, մասնագէտ Ականջի, Կոկորդի եւ Քթի հիւանդութիւններուն եւ ելեքտրական դարմանոց, այցելութիւնք կ՚ընդունի առաւօտներն (ժամ 10էն 12) իւր տունն որ ի Մեծ փողոց Բանկալթիի թիւ 75, և կէս օրէն վերջ ի Ստամպօլ Պահճէ գաբու Մէրհամէթճեան դեղարանն թիւ 18։ 1175 26—39

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆ ՎԷ ՄԷԱՏԻՆ ԻՏԱՐԷԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷՍԻ

Թօգաթ գալասընըն մըվճուտընտէն 20 պին գըյէի ճէտիտ նուհասը խալիսին պէհէր գըյէի ճէտիտինէ պէշէր ղրուշ օլարագ մահսուլենէճ թալիպ զուհուր իթտիկինտէն, մէզքիւր էլ մըգտար նուհասըն պէտէլի պօրսատա բէշինէն իթա օլունմագ վէ Թօգատտա թէսլիմ խուսմէք շարթը իլէ միւզայետէյէ վազ օլունմըշըտուր, Ֆիաթը մէզքիւրէ յէ զամ իլէ իշթիրասընա թալիպ օլանլարըն չէհրի հալը րուսմինին 30ընճը կիւնինէ գատար Տէրսաատէթտէ Օրման վէ Մէատին խտարէսի ուսումըյէսինէ վէ մահալլինտէ Թօգատ միւթէսարըֆլըղընա միւրաճաաթ խլըմալըր վէ պէտէլի մէզքիւրտէն իթիպարէն 24 սաաթ զարֆընտա 100տէ 5 զամմ գապուլ օլունմայ անտէն սօնրա վուգու պուլաճագ զամմ գապուլ օլունմայաճաղը իլան օլունուր։

5 Թէշրինի սանի 303 1307

ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

Ս. ԺՈՐԺԻ ՌՈՄԸ

ՃԱՇԱԿՆՑԷՔ ԵՒ ԲԱՂԴԱՏԵՑԷՔ

698

AU PANTHEON

ԳԱԼՖՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց Կալաթա Սէրայի մեծ դրան դէմ Թիւ 206

Գալֆօրուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ, ձմրան եղանակին համար, Բարիզէ բերել տուած են չըջազգեստի համար մետաքսէ և բրդէ գեղեցիկ կերպասներ, ամեն տեսակ կաշնեբեր, ...ժանբըր, ...էլ, Նորաձեւ ....ներ եւայլն։

[illegible]

1230 7—23

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 531

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ — ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946 ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 1,788964

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348 ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար՝ գիրենք ներկայացնել. նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած վնասին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԳԱԴՐԱՄԻՆԱՅԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Այս դեղ կը ներկայէ այս վերջին տարիներու բժշկութեան մէջ եղած մեծագոյն գիւտը։

Տօքթօր Ա. ՊԵՐԴԵԼԼԻ Նորվեկիոյ պարզ խայծղանէն հանած է մասնաւոր բաղադրութիւն մը, զոր Գադրամինա կոչած է։ Այս բաղադրութեամբ պատրաստուած դեղահատներն ապահովապէս կը բժշկեն քիչ ժամանակուան մէջ չնչափողի բոլոր հիւանդութիւնները, ինչպէս

ՀԱԶ, ԽՌՉԱԿԱՏԱՊ, ԲՐՈՆՇԻԴ, ԹՈՔԱՑԱՒ, ՀԱՐԲՈՒԽ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ և մինչև իսկ ԹՈՔԱԽՏ։

Շատ դիւրաւ կը գործածուին եւ ախորժ համ մ'ունին։ Տղաքներն անգամ դիւրաւ կը գործածեն զայն և անոնց վրայ արտասովոր կերպով կը ներգործեն։ Մարսողութիւնը կը դիւրացնեն։ Բոլոր բժիշկք ջերմապէս կը յանձնարարեն զայն եւ Կոմէտ տը Սէռթէն, Ոբէթալ Մօրէնալ տը Զօռնէ, Կոմէտ Մէտիքալ տը Մէլան, Ռեվիւ Մէտիքալ է Բէռաքէռտիք, Փոռնալ Էնդըռնասիոնալ տը Մէտըսին (Նափոլի) գովեստիք խօսած են նոցա վրայ։ ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ բժիշկ ՍԱԼԻՈՆԷ անբաղդատելի դարման կը հռչակէ այս դեղահատներն եւ Բավիայի համալսարանէն Բ. ԹՕ. ԼՕՆԿՕ կ'ըսէ թէ անմխտելի ապդումըութիւն մ'ունին։

Գադրամինայի դեղահատները կը ծախուին 2.50 Ֆրանքի եւ կը գտնուին Իտալիոյ եւ օտար երկրաց ամեն լաւ դեղավաճառաց քով։

Ա. ՊԵՐԴԵԼԼԻ ԵՒ ԸՆԿ. տունն, դեղագործ—քիմիագէտ ի Միլան, այս դեղահատներու տուփ, երբ փոխ կը ղրկէ չորս տուփ (որք բաւական են ամենէն ծանր դէպքերուն մէջ) առանց թղթատարութեան ծախքի աշխարհիս չորս կողմն, եթէ կանխաւ ստանայ 9.50 Ֆրանք։

Ամեն երկրի մէջ արտօնեալ են։

Պահանջել գործարանին վերոյիշեալ նշանն եւ ստորագրութիւնը։

Ջուիցերիոյ համար միակ ներկայացուցիչն է Օլիւոք Անձ ի Լոզան։
Հիւսիսային Ամերիկայի համար Գորլը Ֆ. Հօֆեր եւ ընկ. ի Ճենովա։
Կ. ՊՈԼՍՈՅ մէջ ներկայացուցիչն է ԺՈԶԷՖ ՊՕՐԿԻՆԻ, Նորղանձըլար փողոց, 69, Ղալաթիա (փաճառատուն Դաչօղլու)։ 1244

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

Ա. Լ'ԷՍԹՐԻՒԼԱԲ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԵՐԻԶՆԵՐ

ԿԱՄ

ՓԱՅՏԻ ՄԱՆԱԾՈՅԷ ԿԱՊԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

Կառավարութենէն արտօնեալ Ֆրանսայի եւ օտար երկրաց մէջ ցանձնարարեալ բոլոր բժիշկներէն

Կանանց համար այս կապերուն առաջին պայմանն է չսեղմել եւ ամբողջովին ծծել զայտանն եւ արգիլել նորա տարածողութիւնը։

Ոչ մէկ նիւթ այնքան լաւ կը համապատասխանէ այս պաշտօնին որքան ՓԱՅՏԻ ՄԱՆԱԾՈՅԷ ՆՈՐ ԿԱՊԸ։

Այս կապերն յարմարագոյն գտնուած են թէ՛ բժիշկներէն և թէ՛ զայնս գործածող կիներէն։

Իրենց առաւելութիւնը գերազանցապէս բարերար է, ոչ միայն ամուսնացեալներու համար, այլ աղջկերքի և ամէն յատուկ եկած կորսանաց համար։

Այս նոր կապերուն առաւելութիւններն են.

1. Ծծելու հզօր կարողութիւն, այնպէս որ մէկ կապ մը կը բաւէ այնտեղ ուր առաջ բազմաթիւ կապեր անհրաժեշտ էին։ (Փայտի մանածոյն իւր ծանրութեան 12 անգամը կը ծծէ։)

2. Փայտեայ մանածոյին հականեխական յատկութեան շնորհիւ, հոտը բոլորովին կ'անցնի։

3. Կապը միշտ բերել է և համապատ առաջնական ու կակուղ կը մնայ։

4. Հեշտեւ տարրերը կարենալով ազատօրէն շրջիկնալ, միշտ չոր կը մնան գործածութեան միջոցին։

5. Այս կապերը դիւրաւ կրնան գրուիլ և հանուիլ։ Կը բաւէ թէ ոտքերի գօտին անցունել կամ ժապաւէնով մը կապել երկու ծայրերէն։

6. Այս կապերուն ՉԱՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆՈՒԹԵԱՆ պատճառաւ կարելի է մէկէ միւսի նետել զայնս գործածուելէն յետոյ, որ ճերմակեղէնի մաքրութեան և խնայողութեան տեսակէտով շատ կարեւոր է։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են Դեղարան Տէլլա Սուտա, Ֆօթիւս Սերվոփոլ, Ֆրանսական Քանզար, Բրիտանական դեղարան և Պ. Անտոն Թափառեան, (Բերա), Ա. Դասար Սըսառեան, Թիխտա և Աքեմեուհաժ (Ղալաթիա), Տ. և Մ. Մէղիքի, Ժ. Արէլ (Պոլիս)։

Պ. Հ. Հարդման և Ֆրոլ Նիի գործարանն ի Հոժէնէլտ՝ մասնաւորապէս կը յանձնարարէ բժշկաց և դեղագործաց՝ իւր վիրաբուժական զանազան կերպասներուն, քիմիական այլ և այլ պատրաստութեանց համար, ինչպէս և վիրաբուժութեան և դեղագործութեան մէջ գործածելու զանազան առարկայից պատճառաւ։

Այս բոլոր նիւթերը կը գտնուին վերոյիշեալ դեղատանց մէջ։

Թուղթից համար ընդհանուր գործատարն է Ֆէլէք Պեալ. Ֆրենկլեան խան, Պոլիս։ 1316 1—26

ՖՐԱՆՔՕ–ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՄՓԻՐԱՏՈՐԵԱՆ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Այստօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Իժէն Բարարօ
» Փոքր գործակալ և քննիչ. Մ. Նազարէթ Եազըճեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօզեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Տամլամայեան և Գասպարեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեմեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնիա, ևն. ևն.

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարիմք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արգոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիւտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (վաւերացեալ Աւստրիոյ-Հունգարական կառավարութենէն նշանակեալ նախարարութենէն) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկայիս 12 միլիոն է։ 654

ՄՈՐԹԻ ՀԱՄԱՐ ԲՈՄԱՏԱ

Պատրաստեալ Պ. Մուլէնէ

Այս Բոմատան կը բժշկէ ՑԱՏՈՒՑՆԵՐԸ, ՆՇԱՆՆԵՐԸ, ԵՌՔԵՐԸ, ՎԷՐՔԵՐԸ, ԱՐԻՒՆԵՐԹՈՒԹԻՒՆԸ, ինչպէս նաեւ մորթին բոլոր հիւանդութիւնքը։ Կը կասեցնէ մազերուն, յօնքերուն թափիլն և կ'ուժովցնէ զանոնք։

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՔ. —Պարոն, Ձեր Բոմատան շուտով բուժեց զիս մորթի խոցէն որ կը ծածկէր բոլոր ճակատս և աչերես վարի մասն եւ քիթս (ՏԻՒՍԻ, Ոստիկանութեան մասնաւոր պաշտօնեայ ի Բորթիւս, Բրաւէնէ Օրիանդալ։)—Պարոն. Դուք ամբողջովին բուժեցիք զիս մորթի անտանելի հիւանդութենէս, որով կը տառապէի չորս տարիէ ի վեր, (ՄԲՆԱՌ, բարապան ի Սիւմէնկասլ։)

Կ. Պոլսոյ մէջ ընդհանուր կեդրոնատեղին է Ալիքեան դեղարանը, դեղագործ, դեղավաճառ ի Պոլիս. կը գտնուի նաեւ գլխաւոր դեղարանաց մէջ։

1237 5—13

քինութեանց ջատագովն և այս շտապանս կը հանդիսանայ։

Զիյս ամենուն դեղ մը որ կրնայ այնքան կարեւոր լինել հիւանդին քան զայս, և կամ աւելի արժանիք ունենայ նորա կատարեալ վստահութիւնը գրաւելու։

Ջերրի Փէքթօրալի ընտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ ամեն դեղէն գերազանցն է և համեմատ քիչ շատ հաճելի լինելով փոքր տղայք շատ դիւրաւ կ'առնուն։

Գործածութեան եղանակը շիշերուն հետ կը տրուի։ Կեդրոնատեղին է Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ և ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ Կը ծախուի նաեւ քաղաքիս մէջ զանազան դեղագործաց քով 581

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ՍԱՎՐՈՒՍԵԱՆ և Յ. ԽԱՉԱԳՈՒՂԵԱՆ ԸՆԿ.

Ընդարձակ ու եւառութ գտնուած հետ

Չինէ եւ Ճավայէ ուղղակի բերուած

Գերբքնտիր եւ ամեն ճաշակի յարմար թէյեր

ԳՆԵՐ ՉԱՓԱՒՈՐ ԵՒ ՈՐՈՇԵԱԼ

Փորձը ամեն գովեստէ լաւագոյն պիտի հաստատէ հինգ տարիէ ի վեր սոյն վաճառատան բրած յոհողութիւնքն յաճախորդները գոհացնելու համար։

Պահճէ Գաբու Ճելալ պէյ խանի դրան կից Թիւ 10

1000 47—78

60 ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄՈՐԻՍՈՆ-ՄՈՒԼԷՆԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Թիւ 1 և 2

Բնական նիւթերով շինուած մաքրագական դեղ մ'է որ արիւնը կը մաքրէ, կը բուժէ արեան եւ ստամոքսի հիւանդութիւնները, կը ջնջէ պալարները։ Գինն է 2 Ֆրանք։

Մէն մի տուփի վրայ պահանջելու է ստորագրութիւնն եւ ՄՈՒԼԷՆԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ անունը։

ՄՈՒԼԷՆԻ ԲՈՄԱՏԱՆ (2 Ֆրանք) եւս կը բժշկէ մորթի բոլոր հիւանդութիւններն։

Բարիզ, Լուի լը Կռան փողոց, 30, եւ բոլոր գլխաւոր դեղատանց մէջ։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է Ալիքեան դեղարանը. կը գտնուի նաեւ գլխաւոր դեղատանց մէջ։ 1238 5—13

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅԷՐԻ

ՉԷՐՐԻ ՓԷՔԹՕՐԱԼԸ

Տօքթօր Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողացաւք, բորբոքումն հազագի, բորբոքումն շնչափողի, շնչարգելութիւն ևն։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային գրգռումները, և կապուտ հազի և յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է, որ հզօրապէս կ'օգնէ ու կը կազդուրէ։

Տր. Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն այնքան մեծ համբաւ ստացած է իբրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնը ի լոյս ընծայեց, շնորհիւ նորա կոկորդի և թոքային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին և միօրինակ նուաճող ազդեցութեան է, որով միանգամայն իւր առա-

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՍԻՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼ

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԳՈՒՐՄՈՒՋԻ

LA ROUENNAISE

1837ին ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Դրամագլուխ . . . . 4,000,000 ֆրանք
Պահեստի դրամն հաշուոյն մէջ չէ

L'INDUSTRIELLE

Հրդեհի ճիւղէն 1,500,000 ֆր. Բուն իսկ դրամագլուխ 5,000,000 ֆր.

LA CAISSE D'ASSURANCES MUTUELLES

Կ'ապահովագրուին նաեւ արջառք և անասունք։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Ղալաթիա Գարանթինա փողոց Լէօն խան Թիւ 1, 2, 3, 4։

Ադրիանուպոլսոյ և Արեւելեան Ռումելիի տնօրէն և գործակալն Գ. ՏԷԼԻԳԱԹՕՍ

123

ՍԻԿԱՐԷԹԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԾԽՈՂՆԵՐԸ Պարտին գործածել միմիայն 811

JOB

կամ՝ բնաւ չծխել ԺԱՆ ՊԱՐՏՈՒ Ստորագրութիւն

Jn Bardou

այս նշանով միայն կը շինէ

ԱՊԱՀՈՎ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ս. Գուիտոնեան պար.—Լուսնոտութիւն—Արգանդախեղդ—Հիւանդութիւնք ուղեղի և ողնածուծի ջղաձգութիւնք, գլխու պտոյտ, ջղային տագնապ, շլացումնք, քնատութիւն, ուղեղային բորբոքում, սերմնաթափութիւն

ՍԻՐՕ ՀԷՆՐԻ ՄԻՒՌԻ միջոցաւ

Բիմիապէս մաքուր բռղասիոնիի պռոմիւրով

15 տարիէ ի վեր ԱՊԱՀՈՎ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ Փարիզի հիւանդանոցաց մէջ գործածութեամբ։

Շատ կարեւոր տեղեկութիւնք կը տրուին փափաքողաց ձրիաբար

Հէնրի Միւռ, ի Բօն-Սէնդ-Էսբրի (Ֆրանսա)

Մեծաքանակ կը վաճառուի ի Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Ղալաթիոյ Մեծ փողոց, Կ. Պոլիս։

Փոքրաքանակ կը վաճառուի ամեն դեղարանաց մէջ։ 816

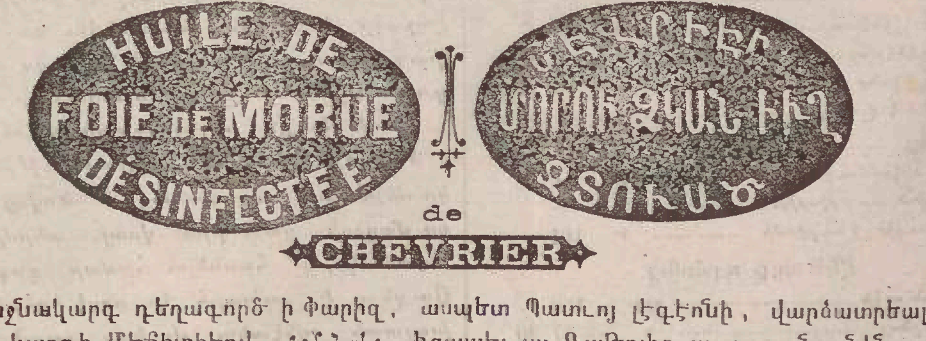

de

CHEVRIER

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատուոյ լէգէոնի, վարձատրեալ Բ. կարգի Մէճիտիէով, Իզապէլ-լա-Գաթոլիք պատուանշանին։

ՃԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԽ	ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ
Մորիւ ձկան իւղը խայծղանով զտելով, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին տուած է անախորժելի համ և հոտ, միանգամայն աւելցնելով անոր բուժիչ յատկութիւններն։ Այս դիւտին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, մինչ և պատուոյ վկայական։ Ամբողջ աշխարհիս բժիշկք կը նախադասեն զայն ամեն տեսակներէն։	Պ. Շէվրիէ իւր գիւտը կատարելագործած է իւրաթին քլէրով Մորիւ ձկան երկաթախառն իւղ մը պատրաստելով։ Հակառակ այս յաւելման, իւղը դիւրաւ կը մարսուի և բնաւ անդութիւն չպատճառեր։ Ուստի նախընտրելի է միւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի Թոքախտի, Պրոնշիթի, Վատութեան և Խոյլի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տկարակազմ անձանց։ 711

Ընդհ. մթերանոց, կեդր. դեղրն. Ն. ԹԷՕՏՕՐԻՏԷՍ, 244, Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս. Միեւնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաեւ ՇԷՎՐԻԷԻ կազդուրիչ ԳՈԳԱՅԻ ԳԻՆԻՆ։

ՄՈՍ

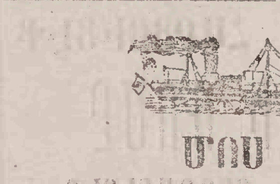

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլէ և Միջերկրականի միջև թանով շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանտահար	4200	Սմիրնա	3000
Զեբրա	4000	Օդայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէֆթիս	3000
Սէտաուրիօ	3250	Բէրա	800
Թէպս	3250	Լոգիւս	800
Մաքէտայա	3250	Օլինդա	800
Մարփէտիս	3250	Սէսիլ	700

Լեւանտինի շոգենաւք, նաւապետ Թօմսըն, ամսոյս դէպի 25ին Լիվերբուլէն ասա կ'առաւի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹԱԼ և ԸՆԿ. Ուիթալ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ

841 31. Ճէյմս Սդրիթ, Լիվրբուլ

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 664

1887 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1 ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30

Վոսփորէն իջնող շոգենաւեր	Կամուրջէն ելնող շոգենաւեր
2 15 Եէնիմ. Մեզ. Պեյլիւք. Թար. Եէնիք. Սմէն. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պեշիքթաշ	3 — Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պեյլիւք. Մեզպ. Եէնիմ.
2 15 Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք.	3 45 Գապալթ. Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաչայ. Պեյք. Թարապ. Պեյլիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.
2 15 Վանիք. Չէնկէլ. Պեյլեր. Գուզկ. Գապալթ.	4 — Իւսկ. Գուզկ. Պեյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաչյ. Պեյքօզ. Թարպ. Պեյլիւքտերէ Մեզպ. Եէնիմ.
2 15 Պեյք. Բաչայ. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պեյ. Գուզ.	4 15 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Սմէն. Եէնիք. Թար. Պեյլիւք. Մեզ. Եէնիմահալլէ.
2 45 Գավագներ Մեզարպ. Պեյլիւք. Թար. Պեյք. Բաչայ. Չուպուգլը Գանլը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկէլք. Պեյլեր. Գուզկ. Իւսկիւտար	5 30 Գապ. Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պեյք. Թարապ. Պեյ. Մեզարպ. Եէնիմ. Ր. և Ա. Գավագ.
3 15 Եէնիմ. Մեզարպ. Պեյ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշ.	6 45 Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր. Չէնկէլ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսր. Գանլճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պեյլիւք.
4 15 Պեյլիւք. Թարպ. Պեյքօզ. Բաչայ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիք.	8 15 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէն. Թար. Պեյ Մեզ. Եէնիմ.
4 45 Եէնիմ. Մեզպ. Պեյլիւք. Թարպ. Եէնիք. Սմէն. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պեշիքթաշ	9 30 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պեյ. Մեզ. Եէնիմ.
6 — Եէնմ. Մեզ. Պեյլիւք. Թար. Եէնիք. Սմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պեշիք.	10 — Գապ. Գուզկ. Պեյլեր. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպուգլը Բաչայ. Պեյք. Թար. Մեզ. Ր. և Ա. Գավագ.
7 — Եէնիմ. Մեզարպ. Պեյլիւք. Թարապ. Պեյք. Բաչայ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պեյլ. Օրթ. Գուզկ. Պեշիք. Իւսկ.	10 15 Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Սմէն. Եէնիք. Թարապ. Պեյլիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.
7 45 Ա. Գավ. Եէնիմ. Մեզարպ. Պեյլիւքտերէ Թարապ. Եէնիք. Սմէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պեշիք.	11 — Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկեօն Եէնիք. Թարապ. Պեյլիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.
8 45 Պեյ. Թար. Պեյքօզ Բաչայ. Չուպուգլը Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Իւսկ.	11 — Գուզկ. Պեյլեր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաչայ. Պեյք.
9 — Եէնիմ. Մեզ. Պեյ. Թար. Եէնիք. Սմէնիա Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պեշիք.	11 30 Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր. Չէնկ. Վան.
10 — Եէնիմ. Մեզարպ. Պեյլիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք.	12 — Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ